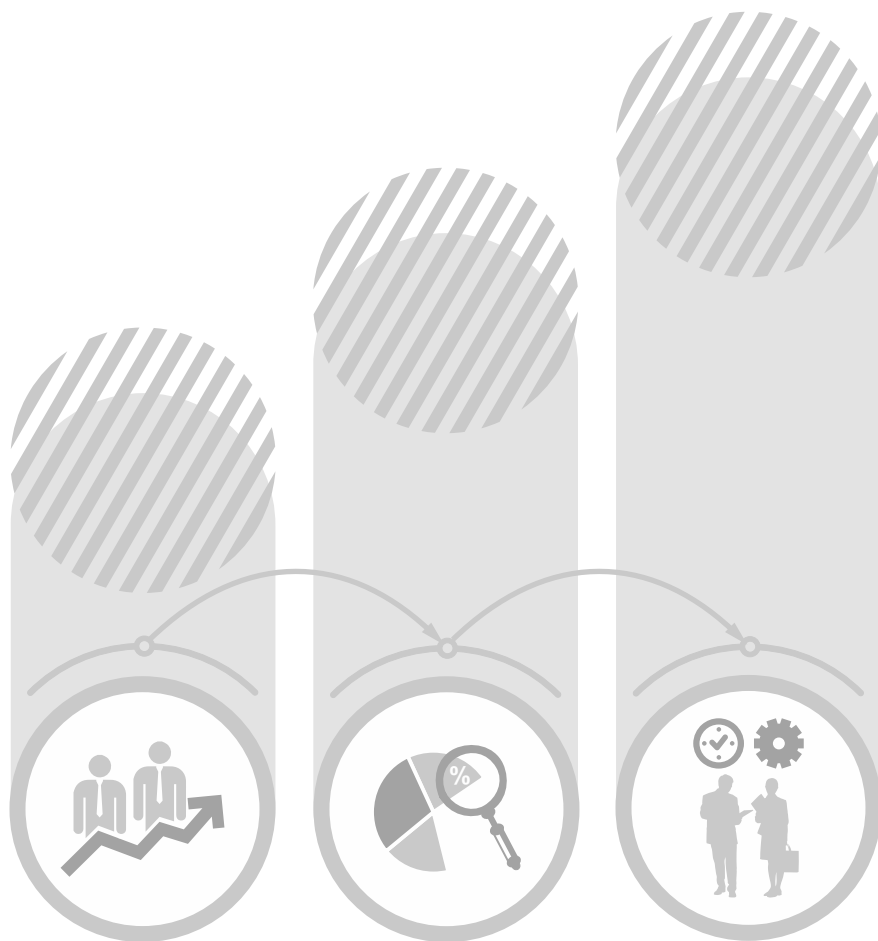




Grupy przedsiębiorstw w Polsce w 2023 r.



Grupy przedsiębiorstw w Polsce w 2023 r.

Główny Urząd Statystyczny

Warszawa 2025

Opracowanie merytoryczne

Główny Urząd Statystyczny, Departament Przedsiębiorstw

pod kierunkiem
Anety Płatek

Zespół autorski

Anna Piotrowska, Władysława Dudyk

Skład i opracowanie graficzne

Anna Drewnik, Marek Bartosz

e-ISSN 2720-4898

Publikacja dostępna na stronie internetowej

www.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

Przedmowa

Cechą współczesnej gospodarki jest nasilenie procesów integracji kapitałowej i organizacyjnej przedsiębiorstw, przejawem której jest tworzenie i rozwój grup przedsiębiorstw. W statystyce polskiej i europejskiej za grupę przedsiębiorstw uznaje się przedsiębiorstwa samodzielne pod względem prawnym, wzajemnie jednak od siebie zależne gospodarczo ze względu na istniejące między nimi powiązania w zakresie kontroli i/lub własności. Grupa tworzy całość gospodarczą, a kryterium jej istnienia jest wspólny ośrodek podejmowania decyzji ekonomicznych, wyznaczający strategię działania.

Grupy przedsiębiorstw cechują się określoną strukturą i wykazują odmienny sposób funkcjonowania niż przedsiębiorstwa działające niezależnie. Uczestnictwo w grupie może wpływać na rozwój przedsiębiorstw oraz ułatwiać ich ekspansję, zarówno krajową, jak i zagraniczną, a także może wpływać na zmiany strukturalne gospodarki oraz jej rozwój. W celu analizy tych zjawisk Główny Urząd Statystyczny od 2008 r. prowadzi badanie grup przedsiębiorstw, które stanowi podstawowe źródło informacji o organizowaniu się krajowych podmiotów w grupie oraz działalności grup.

W tym roku przedstawiamy Państwu kolejną edycję publikacji, w której omówiona została zbiorowość grup przedsiębiorstw działających w Polsce w 2023 r. Analiza przeprowadzona w niniejszym opracowaniu dotyczy różnorodności struktur grup i ich ponadnarodowych powiązań, wielkości grup i rodzajów prowadzonej przez nie działalności oraz uzyskiwanych wyników finansowych. Uzupełnieniem analizy jest opis jednostek prawnych należących do grup oraz ich znaczenia dla gospodarki.

W rozdziale pierwszym zaprezentowano podmioty krajowe należące do grup na tle przedsiębiorstw niefinansowych, w rozdziale drugim scharakteryzowano te podmioty. Rozdział trzeci zawiera opis grup przedsiębiorstw, a w rozdziale czwartym analizowane są wyniki finansowe grup sporządzających skonsolidowane sprawozdania finansowe. Uzupełnieniem opracowania są uwagi metodologiczne zawierające definicje podstawowych pojęć dotyczących grup przedsiębiorstw oraz informacje o zakresie podmiotowym i przedmiotowym badania. Całość opracowania udostępniona została także w wersji angielskiej.

Zachęcamy Państwa do korzystania z pełnego zakresu danych udostępnionych w postaci elektronicznych tablic na stronie internetowej <https://stat.gov.pl/publikacje>, które stanowią integralną część niniejszej publikacji.

Pragniemy podziękować wszystkim Respondentom, którzy wypełnili formularz GP – sprawozdanie statystyczne dla grup przedsiębiorstw – będący podstawą do opracowania niniejszej publikacji.

Dyrektor
Departamentu Przedsiębiorstw



Katarzyna Walkowska

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego



dr hab. Marek Cierpień-Wolan

Spis treści

Przedmowa	3
Spis tablic	5
Spis wykresów	6
Spis map	8
Spis schematów	8
Objaśnienia znaków umownych	9
Ważniejsze skróty	9
Synteza	11
Rozdział 1. Podmioty krajowe działające w grupach przedsiębiorstw na tle przedsiębiorstw niefinansowych	12
Rozdział 2. Charakterystyka podmiotów krajowych należących do grup przedsiębiorstw	18
2.1. Podmioty krajowe należące do grup ogółem	18
2.2. Krajowe jednostki dominujące i zależne	22
Rozdział 3. Charakterystyka grup przedsiębiorstw	26
3.1. Struktury grup	27
3.2. Kraje lokalizacji zagranicznych jednostek dominujących i zależnych	29
3.3. Rodzaj działalności	32
3.4. Kapitał własny	36
3.5. Struktura kapitału podstawowego	37
3.6. Pracujący	39
Rozdział 4. Wyniki finansowe grup przedsiębiorstw sporządzających skonsolidowane sprawozdania finansowe	45
4.1. Skonsolidowany bilans	46
4.2. Skonsolidowany rachunek zysków i strat	49
4.3. Wybrane wskaźniki ekonomiczne	53
Uwagi metodologiczne	56
1. Grupy przedsiębiorstw: pojęcie, cechy, struktura	56
2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy badania	57
3. Metoda identyfikacji grup przedsiębiorstw	59
4. Objasnienia podstawowych pojęć	60
Aneks tabelaryczny – dostępny w formie odrębnego pliku Excel	63

Spis tablic

Tablica 1.	Podmioty krajowe należące do grup przedsiębiorstw o liczbie pracujących 10 i więcej osób na tle przedsiębiorstw niefinansowych w 2023 r.	13
Tablica 2.	Liczba grup przedsiębiorstw według typów grup i lokalizacji przedsiębiorstw w grupie w 2023 r.	28
Tablica 3.	Struktura własności kapitału podstawowego według typów grup w 2023 r.	38
Tablica 4.	Kapitał podstawowy grup przedsiębiorstw według wielkości udziałów w 2023 r.	39
Tablica 5.	Liczba pracujących w grupach przedsiębiorstw według sekcji PKD w 2023 r.	40
Tablica 6.	Liczba pracujących w grupach przedsiębiorstw według typów grup w 2023 r.	40
Tablica 7.	Liczba pracujących w grupach przedsiębiorstw według klas wielkości grupy w 2023 r. ...	42
Tablica 8.	Wybrane dane ze skonsolidowanych aktywów według typów grup w 2023 r.	46
Tablica 9.	Wybrane dane ze skonsolidowanych pasywów według typów grup w 2023 r.	47
Tablica 10.	Wybrane dane ze skonsolidowanych bilansów według sekcji PKD w 2023 r.	48
Tablica 11.	Wybrane dane ze skonsolidowanych rachunków zysków i strat według typów grup w 2023 r.	49
Tablica 12.	Grupy przedsiębiorstw wykazujące dodatnie skonsolidowane wyniki finansowe w 2023 r.	50
Tablica 13.	Wybrane dane ze skonsolidowanych rachunków zysków i strat według sekcji PKD w 2023 r.	52
Tablica 14.	Wybrane wskaźniki grup przedsiębiorstw według sekcji PKD w 2023 r.	55

Spis wykresów

Wykres 1.	Struktura podstawowych zmiennych dla podmiotów krajowych o liczbie pracujących 10 i więcej osób według klas wielkości oraz w podziale na podmioty należące i nienależące do grup przedsiębiorstw w 2023 r.	14
Wykres 2.	Udział podmiotów krajowych należących do grup w zbiorowości przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących 10 i więcej osób w wybranych sekcjach PKD w 2023 r.	15
Wykres 3.	Udział podmiotów krajowych należących do grup w zbiorowości przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących 10 i więcej osób w wybranych województwach w 2023 r.	17
Wykres 4.	Struktura podmiotów krajowych należących do grup przedsiębiorstw według form prawnych w 2023 r.	18
Wykres 5.	Liczba podmiotów krajowych należących do grup przedsiębiorstw według sekcji PKD w 2023 r.	19
Wykres 6.	Struktura podmiotów krajowych należących do grup przedsiębiorstw według sekcji PKD i klas wielkości w 2023 r.	20
Wykres 7.	Struktura krajowych jednostek dominujących i zależnych według form prawnych w 2023 r.	22
Wykres 8.	Struktura krajowych jednostek dominujących i zależnych według sekcji PKD w 2023 r. ...	23
Wykres 9.	Struktura krajowych jednostek dominujących i zależnych według klas wielkości w 2023 r.	24
Wykres 10.	Liczba grup przedsiębiorstw prowadzących działalność w 2023 r. według roku powstania i typów grup	27
Wykres 11.	Struktura grup przedsiębiorstw według typów grup i liczby przedsiębiorstw wchodzących w ich skład w 2023 r.	28
Wykres 12.	Struktura grup przedsiębiorstw według typów grup i liczby krajów lokalizacji zagranicznych jednostek zależnych w 2023 r.	29
Wykres 13.	Liczba grup przedsiębiorstw według sekcji PKD w 2023 r.	32
Wykres 14.	Liczba grup przedsiębiorstw według działów w sekcji przetwórstwo przemysłowe w 2023 r.	33
Wykres 15.	Struktura grup przedsiębiorstw według typów grup i sekcji PKD w 2023 r.	34
Wykres 16.	Struktura grup przedsiębiorstw według sekcji PKD i typów grup w 2023 r.	35
Wykres 17.	Wartość kapitału własnego grup przedsiębiorstw w 2023 r.	36
Wykres 18.	Struktura grup przedsiębiorstw według typów grup i wartości kapitału własnego w 2023 r.	37
Wykres 19.	Struktura własności kapitału podstawowego grup przedsiębiorstw w 2023 r.	38
Wykres 20.	Liczba pracujących w grupach przedsiębiorstw według sekcji PKD i typów grup w 2023 r.	41
Wykres 21.	Struktura liczby pracujących w grupach przedsiębiorstw według typów grup i sekcji PKD w 2023 r.	42

Wykres 22.	Liczba grup przedsiębiorstw według typów grup i klas wielkości w 2023 r.	43
Wykres 23.	Struktura grup przedsiębiorstw według klas wielkości i sekcji PKD w 2023 r.	44
Wykres 24.	Struktura wybranych danych finansowych grup przedsiębiorstw według typów grup w 2023 r.	45
Wykres 25.	Wyniki finansowe grup przedsiębiorstw sporządzających skonsolidowane sprawozdania według typów grup	50
Wykres 26.	Zyski grup przedsiębiorstw wykazujących dodatnie skonsolidowane wyniki finansowe	51
Wykres 27.	Wskaźniki rentowności grup przedsiębiorstw sporządzających skonsolidowane sprawozdania według typów grup	53
Wykres 28.	Wybrane wskaźniki produktywności i zadłużenia grup przedsiębiorstw sporządzających skonsolidowane sprawozdania według typów grup	54

Spis map

Mapa 1.	Podmioty krajowe należące do grup na tle przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących 10 i więcej osób w 2023 r.	16
Mapa 2.	Podmioty krajowe należące do grup przedsiębiorstw w 2023 r.	21
Mapa 3.	Liczba krajowych podmiotów dominujących i zależnych w 2023 r.	25
Mapa 4.	Zagraniczne jednostki dominujące najwyższego szczebla w krajach europejskich w 2023 r.	30
Mapa 5.	Zagraniczne jednostki zależne w krajach europejskich w 2023 r.	31

Spis schematów

Schemat 1.	Przykłady struktur grup okrojonych	57
------------	--	----

Objaśnienia znaków umownych

Symbol	Opis
Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło
Zero: (0) (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe
„W tym”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy

Ważniejsze skróty

Skrót	Pełna nazwa
tys.	tysiąc
mln	milion
mld	miliard
p.proc.	punkt procentowy
zł	złoty
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
UE	Unia Europejska

Skrót	Pełna nazwa
Sekcje PKD 2007	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
Kultura, rozrywka i rekreacja	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
Działy PKD 2007	
Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej
Produkcja wyrobów farmaceutycznych	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych
Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli

Synteza

Przedsiębiorstwa należące do grup wywierają istotny wpływ na efekty działalności ogółu przedsiębiorstw niefinansowych. W 2023 r., podobnie jak w roku ubiegłym, do podmiotów o liczbie pracujących 10 i więcej osób, które należały do grup i jednocześnie były objęte rocznym badaniem przedsiębiorstw niefinansowych należała ponad połowa miejsc pracy w sektorze przedsiębiorstw niefinansowych. Ponadto, mimo niewielkiego udziału (16,4%) w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych, na podmioty zorganizowane w grupy przypadało 70% przychodów ogółem oraz ponad 60% uzyskanego przez nie wyniku finansowego brutto.

Na podstawie przeprowadzonego badania zidentyfikowano łącznie 23 438 podmiotów krajowych należących na koniec 2023 r. do grup przedsiębiorstw. Największy odsetek tej zbiorowości stanowiły: pod względem rodzaju działalności podmioty zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (18,6%) oraz handlem i naprawą pojazdów samochodowych (17,6%), pod względem klasy wielkości podmioty do 9 osób pracujących (50,6%), zaś pod względem miejsca prowadzenia działalności mające siedzibę w województwie mazowieckim (39,7%).

Pozyskane w badaniu informacje o powiązaniach pozwoliły na wyodrębnienie 2565 grup przedsiębiorstw, z tego 816 stanowiły grupy krajowe, a 716 grupy okrojone pod kontrolą polską. Pod kontrolą zagraniczną znajdowały się 1033 grupy okrojone, dla których jednostkami dominującymi najwyższego szczebla w 83,6% były podmioty mające siedziby w krajach europejskich, w tym 70,8% w krajach członkowskich UE, głównie w Niemczech (15,5%), Francji (8,5%), Holandii (7,6%), Luksemburgu (7,5%) oraz na Cyprze (7,2%). Funkcjonujące w 2023 r. grupy charakteryzowały się dużą rozpiętością okresu funkcjonowania (ponad 2/3 ogółu grup powstało w latach 2007–2021) oraz stosunkowo małą złożonością struktur (3/4 ogółu grup stanowiły grupy, w skład których wchodziło od 2 do 5 przedsiębiorstw). Jednostki zależne zlokalizowane poza granicami kraju (łącznie 3654 podmioty w 100 krajach) były kontrolowane w sumie przez 1074 grupy okrojone, w tym przez 358 grup pod kontrolą zagraniczną. Najwięcej podmiotów zależnych zlokalizowanych było w Niemczech (12,6%), Czechach (7,4%), Rumunii (6,7%), Ukrainie (6,1%) oraz w Stanach Zjednoczonych (5,8%). Ogółem w Europie siedzibę miało 79,1% wszystkich zagranicznych jednostek zależnych, a 59,9% w krajach członkowskich UE.

Najwięcej badanych grup przedsiębiorstw, podobnie jak przed rokiem, prowadziło działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (27,1%) oraz handlu i naprawy pojazdów samochodowych (19,1%). Te dwa obszary działalności skupiały także największą liczbę pracujących (łącznie 53,9% z 2106,3 tys. osób pracujących ogółem w grupach przedsiębiorstw w 2023 r.). Podobnie jak przed rokiem, najwięcej pracujących skupiały grupy okrojone pod kontrolą zagraniczną (39,9% ogółu pracujących w grupach), a najmniej grupy krajowe (23,5%). Ponad połowę (60,2%) ogółu grup przedsiębiorstw stanowiły grupy o liczbie pracujących do 249 osób.

Wśród całej populacji wyodrębnionych grup przedsiębiorstw 993 konsolidowały swoje wyniki finansowe. W 2023 r. grupy okrojone pod kontrolą polską, podobnie jak przed rokiem, osiągnęły ponad 50% udział w aktywach i kapitale własnym, a także uzyskanych przychodach operacyjnych ogółem. Grupy te osiągnęły także najwyższy udział w wypracowanym zysku brutto i netto oraz wygenerowały najwyższe wyniki finansowe. Wykazana w skonsolidowanych bilansach grup przedsiębiorstw na koniec 2023 r. wartość aktywów wyniosła 1904,2 mld zł (w 2022 r. – 1796,9 mld zł), skonsolidowane kapitały własne zwiększyły się do 768,0 mld zł (rok wcześniej 705,4 mld zł), a przychody operacyjne ogółem ukształtowały się na poziomie 1864,8 mld zł (w 2022 r. – 1635,8 mld zł). W 2023 r. grupy przedsiębiorstw osiągnęły łącznie wyniki finansowe na poziomie niższym niż w roku poprzednim. Wygenerowały one 100,6 mld zł zysku z działalności operacyjnej (wobec 141,4 mld zł w 2022 r.), a wyniki finansowe brutto i netto wyniosły odpowiednio 85,9 mld zł i 57,7 mld zł (wobec 128,5 mld zł i 100,5 mld zł w 2022 r.). Większość grup przedsiębiorstw osiągnęła zysk brutto, tj. 85,4% grup krajowych, 80,4% grup okrojonych pod kontrolą polską i 84,2% pod kontrolą zagraniczną. W 2023 r. wskaźniki rentowności aktywów, kapitału własnego i sprzedaży netto dla ogółu grup ukształtowały się na mniej korzystnym poziomie niż w roku ubiegłym i wyniosły odpowiednio: 3,0%, 7,5%, 3,2%. Wszystkie typy grup charakteryzowały się w 2023 r. dodatnimi wskaźnikami rentowności, najniższy ich poziom zanotowały grupy okrojone pod kontrolą polską.

Rozdział 1. Podmioty krajowe działające w grupach przedsiębiorstw na tle przedsiębiorstw niefinansowych

Poniższa analiza obejmuje podstawowe dane dla podmiotów o liczbie pracujących 10 i więcej osób, zidentyfikowanych w badaniu grup przedsiębiorstw jako należące do grup w odniesieniu do ogółu przedsiębiorstw niefinansowych tej samej wielkości, prowadzących działalność gospodarczą w 2023 r.

W analizie wykorzystano informacje pozyskiwane w rocznym badaniu przedsiębiorstw niefinansowych. Z uwagi na odmienne zakresy podmiotowe obu badań, dane prezentowane w tym rozdziale dla podmiotów powiązanych ograniczono do tej części zbiorowości, która jest obejmowana obu badaniami.

Przedsiębiorstwa niefinansowe to osoby prawne, jednostki nieposiadające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaklasyfikowane według PKD 2007 do następujących sekcji: B–J, L–N, P–S, z wyłączeniem instytucji kultury mających osobowość prawną, szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, działalności organizacji członkowskich.

Podmioty należące do grup przedsiębiorstw odgrywają znaczącą rolę w polskiej gospodarce oraz wywierają istotny wpływ na efekty działalności ogółu przedsiębiorstw niefinansowych. Oceniając skalę tego zjawiska i jego znaczenie w poszczególnych obszarach aktywności gospodarczej, w poniższej analizie uwzględniono nie tylko liczebność jednostek powiązanych w grupy, ale przede wszystkim osiągnięte przez nie przychody i wyniki finansowe, a także liczbę pracujących w nich osób w stosunku do ogółu przedsiębiorstw niefinansowych funkcjonujących na rynku.

Analizą objęto 10 953 podmioty należące do grup przedsiębiorstw o liczbie pracujących 10 i więcej osób, które jednocześnie były objęte rocznym badaniem przedsiębiorstw niefinansowych, w porównaniu z 66 987 przedsiębiorstwami niefinansowymi tej samej wielkości (zob. Aneks, tabl. 1). Analogicznie jak w latach poprzednich, pomimo niewielkiego udziału w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych w 2023 r. (16,4%), podmioty należące do grup zatrudniały ponad połowę wszystkich pracujących w sektorze przedsiębiorstw niefinansowych. Ponadto, na podmioty zorganizowane w grupy przypadało 70% uzyskanych przez przedsiębiorstwa niefinansowe przychodów ogółem oraz ponad 60% uzyskanego przez nie wyniku finansowego brutto.

W porównaniu z rokiem ubiegłym, wartość wyniku finansowego brutto zmniejszyła się w obu analizowanych zbiorowościach. Dla podmiotów powiązanych spadek ten był nieznacznie wyższy, co wpłynęło na zmniejszenie ich udziału w wypracowanym wyniku brutto przedsiębiorstw niefinansowych (61,5% wobec 65,2% w 2022 r.). Udział podmiotów należących do grup w liczebności przedsiębiorstw niefinansowych ogółem, liczbie pracujących, przychodach i kosztach zwiększył się nieznacznie w skali roku.

Przedsiębiorstwa należące do grup wygenerowały blisko 70% wartości dodanej brutto oraz ponad 70% wartości produkcji wytworzonej w 2023 r. przez przedsiębiorstwa niefinansowe.

Tablica 1. Podmioty krajowe należące do grup przedsiębiorstw o liczbie pracujących 10 i więcej osób na tle przedsiębiorstw niefinansowych w 2023 r.

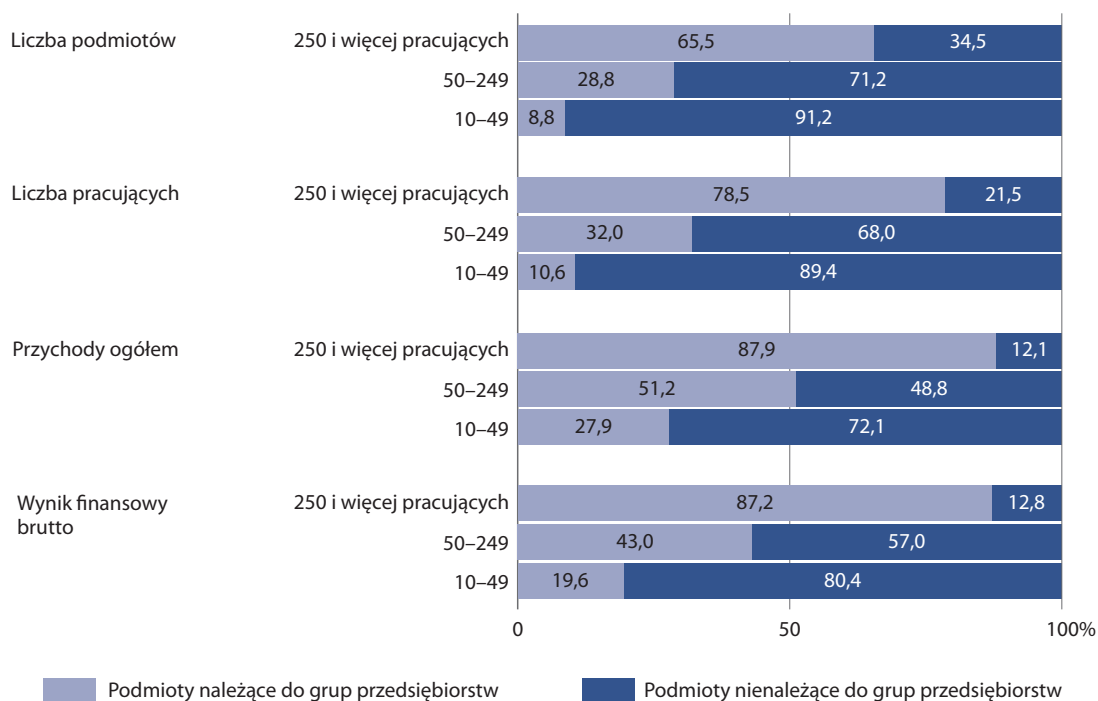
Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa niefinansowe ^a		Udział podmiotów należących do grup w przedsiębiorstwach niefinansowych ogółem w %
	ogółem	w tym należące do grup przedsiębiorstw	
Liczba podmiotów	66 987	10 953	16,4
Liczba pracujących	5 931 530	3 243 142	54,7
Przychody ogółem w mln zł	6 252 577,4	4 405 107,8	70,5
Koszty ogółem w mln zł	5 937 359,6	4 211 218,3	70,9
Wynik finansowy brutto w mln zł	315 217,8	193 889,6	61,5
Zysk brutto podmiotów wykazujących dodatnie wyniki finansowe w mln zł	385 032,9	246 514,7	64,0
Wartość dodana w mln zł	1 419 485,7	974 950,5	68,7
Wartość produkcji w mln zł	4 282 810,2	3 043 077,2	71,1

a Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących 10 i więcej osób. Dane nie obejmują: rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz organizacji członkowskich.

Udział przedsiębiorstw należących do grup był najwyższy wśród podmiotów dużych (o liczbie pracujących 250 i więcej osób), zarówno pod względem liczebności jednostek (65,5%), jak i liczby pracujących (78,5%), a także wartości wygenerowanych przychodów ogółem (87,9%) oraz uzyskanego wyniku finansowego brutto (87,2%). Wśród przedsiębiorstw średnich (o liczbie pracujących 50–249 osób) ponad 50% przychodów ogółem oraz ponad 40% wyniku finansowego brutto zostało wygenerowanych przez podmioty należące do grup przedsiębiorstw. W klasie wielkości 10–49 osób pracujących, pomimo niewielkiego udziału (8,8%), podmioty należące do grup uzyskały ponad 1/4 przychodów ogółem przedsiębiorstw niefinansowych.

Niższy niż w roku 2022 udział podmiotów powiązanych w grupy w wypracowanym wyniku finansowym brutto przedsiębiorstw niefinansowych ogółem zanotowały przedsiębiorstwa średnie i duże (o liczbie pracujących 50 i więcej osób).

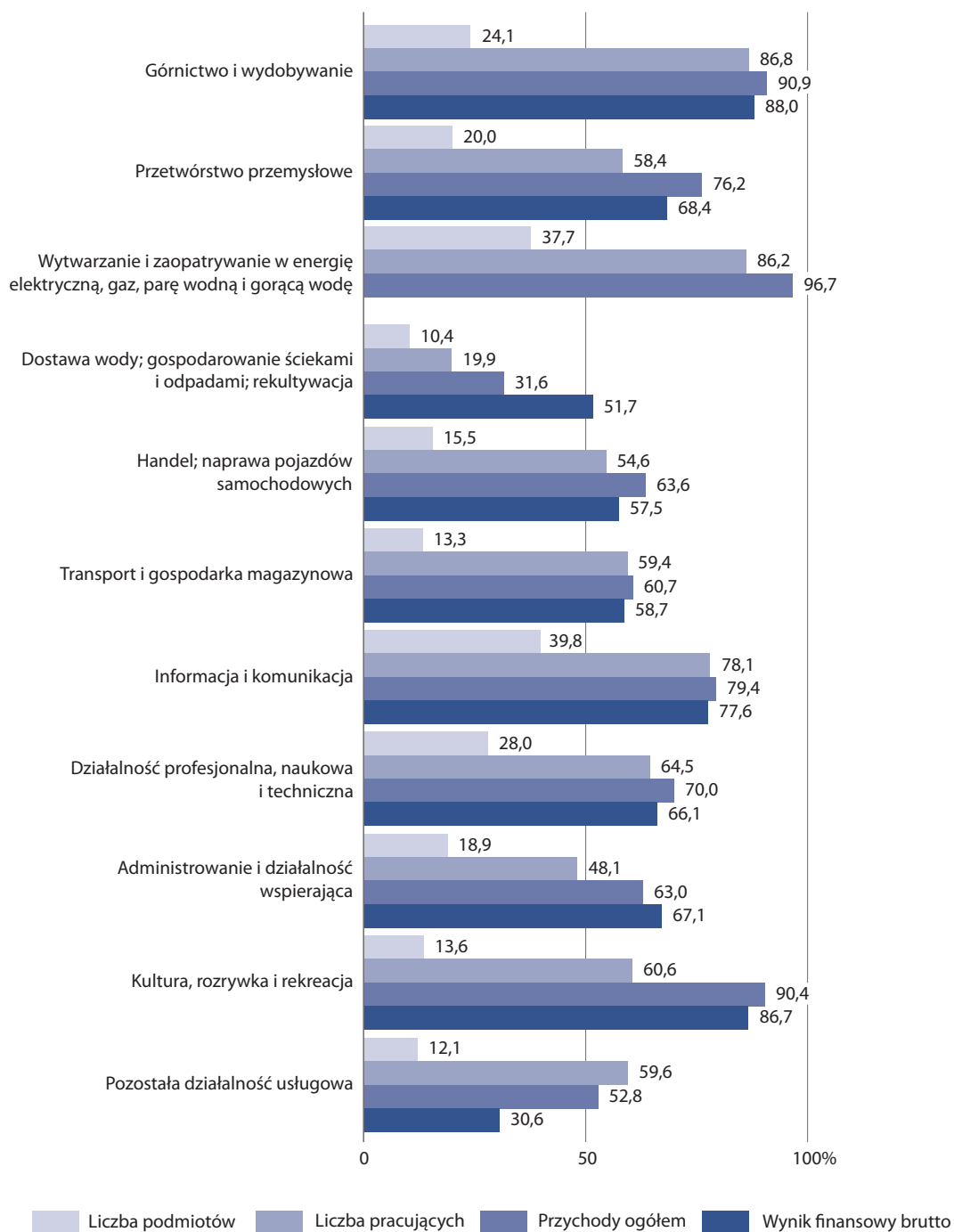
Wykres 1. Struktura podstawowych zmiennych dla podmiotów krajowych o liczbie pracujących 10 i więcej osób według klas wielkości oraz w podziale na podmioty należące i nienależące do grup przedsiębiorstw w 2023 r.



Z punktu widzenia rodzaju prowadzonej działalności, udział podmiotów o liczbie pracujących 10 i więcej osób należących do grup przedsiębiorstw był najwyższy w obszarach związanych z informacją i komunikacją oraz wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, gdzie pod względem liczby podmiotów stanowiły one blisko 40% zbiorowości poszczególnych sekcji (zob. Aneks, tabl. 1). W wymienionych obszarach oraz w sekcji górnictwo i wydobywanie przedsiębiorstwa należące do grup miały przeważający udział w ogólnej liczbie pracujących w przedsiębiorstwach niefinansowych (odpowiednio: 78,1%, 86,2%, 86,8%), a także w uzyskanych przychodach ogółem (odpowiednio: 79,4%, 96,7%, 90,9%). W sekcjach informacja i komunikacja oraz górnictwo i wydobywanie podmioty powiązane w grupy odgrywały także dominującą rolę w generowaniu wyniku finansowego brutto (odpowiednio 77,6% i 88,0%). Przedsiębiorstwa powiązane z obszaru wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę zanotowały w 2023 r. ujemny wynik finansowy.

W ponad połowie analizowanych działalności zanotowano wyższy niż przed rokiem udział podmiotów należących do grup w wyniku finansowym brutto ogółu przedsiębiorstw niefinansowych. Największy wzrost charakteryzował jednostki zajmujące się obsługą rynku nieruchomości, dla których udział ten wyniósł 63,5% wobec 35,9% w 2022 r.

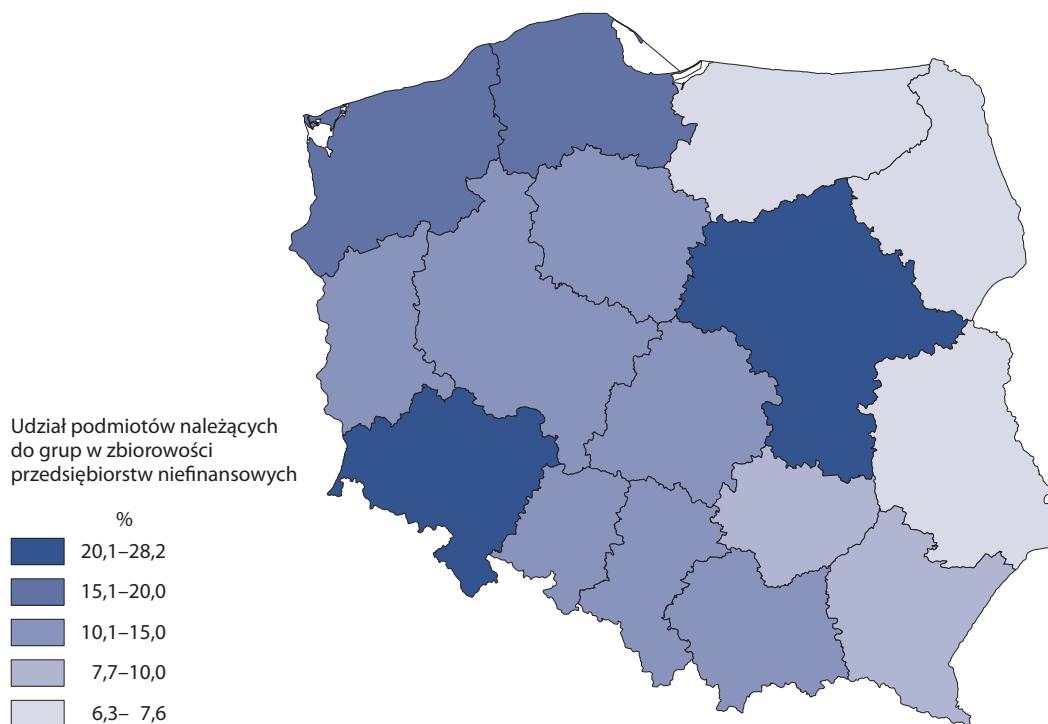
Wykres 2. Udział podmiotów krajowych należących do grup^a w zbiorowości przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących 10 i więcej osób w wybranych sekcjach PKD w 2023 r.



^a Ze względu na ujemne wyniki finansowe, nie jest możliwe wskazanie udziału w wyniku finansowym brutto dla części sekcji.

Z punktu widzenia lokalizacji przedsiębiorstw, najwyższy odsetek podmiotów należących do grup w zbiorowości przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących 10 i więcej osób ogółem zaobserwowano w województwach mazowieckim i dolnośląskim (odpowiednio 28,2% i 21,4%), zaś najmniejszy w województwach Polski Wschodniej, w tym najniższy udział w województwie warmińsko-mazurskim (6,3%) – zob. Aneks, tabl. 2.

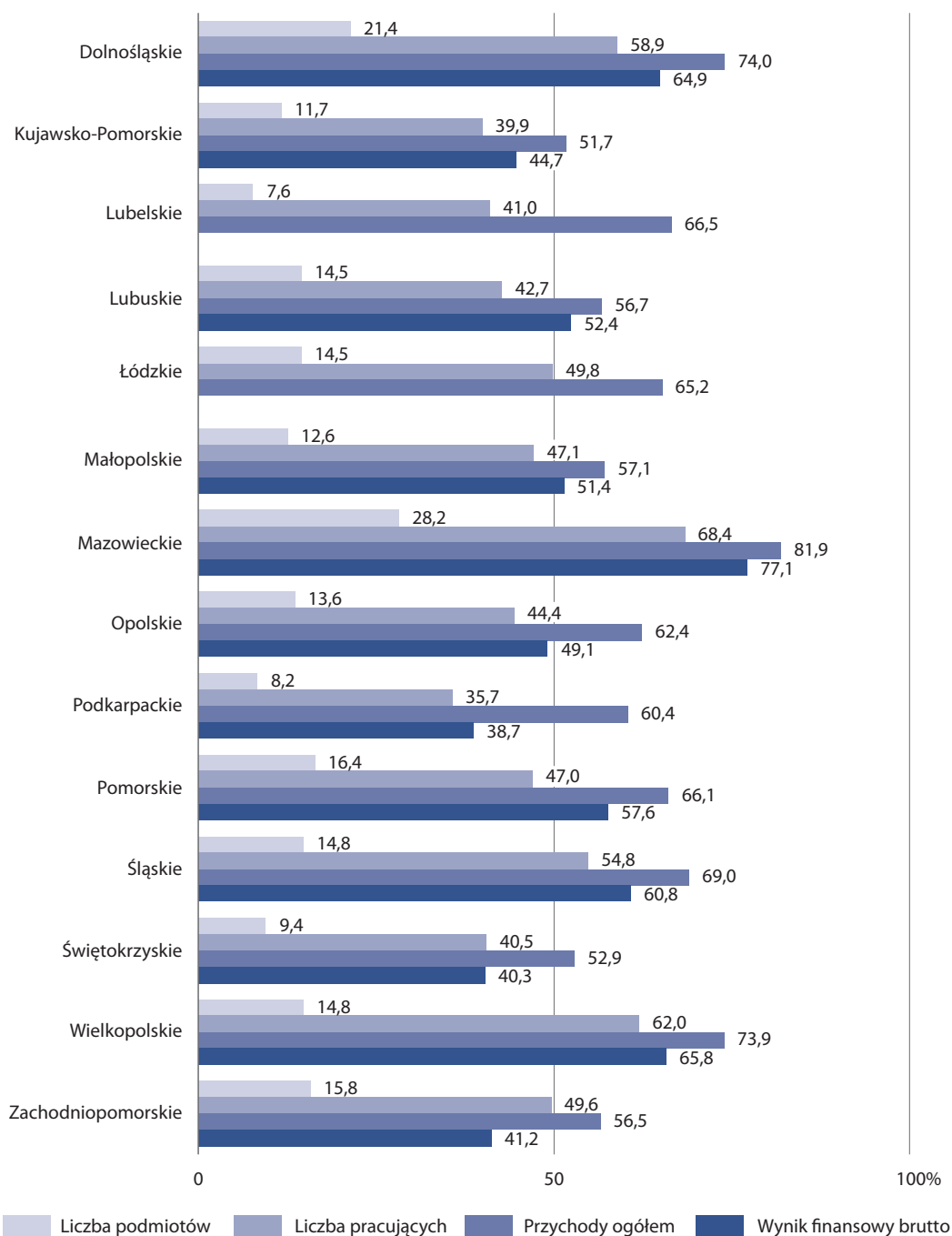
Mapa 1. Podmioty krajowe należące do grup na tle przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących 10 i więcej osób w 2023 r.



W województwach mazowieckim, wielkopolskim, dolnośląskim i śląskim podmioty powiązane w grupy miały dominujący udział w ogólnej liczbie pracujących w przedsiębiorstwach niefinansowych, w tym najwyższy w mazowieckim (68,4%).

W niemal wszystkich województwach na podmioty należące do grup przypadła ponad połowa przychodów ogółem osiągniętych przez przedsiębiorstwa niefinansowe oraz wygenerowanych wyników finansowych brutto – najwyższy udział odnotowano dla województwa mazowieckiego (odpowiednio 81,9% i 77,1%). Jedynie w województwach podlaskim i warmińsko-mazurskim podmioty powiązane w grupy nie odgrywały dominującej roli w uzyskanych przez przedsiębiorstwa niefinansowe przychodach ogółem oraz wyniku finansowym brutto.

Wykres 3. Udział podmiotów krajowych należących do grup^a w zbiorowości przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących 10 i więcej osób w wybranych województwach w 2023 r.



^a Ze względu na ujemne wyniki finansowe, nie jest możliwe wskazanie udziału w wyniku finansowym brutto dla części województw.

Rozdział 2. Charakterystyka podmiotów krajowych należących do grup przedsiębiorstw

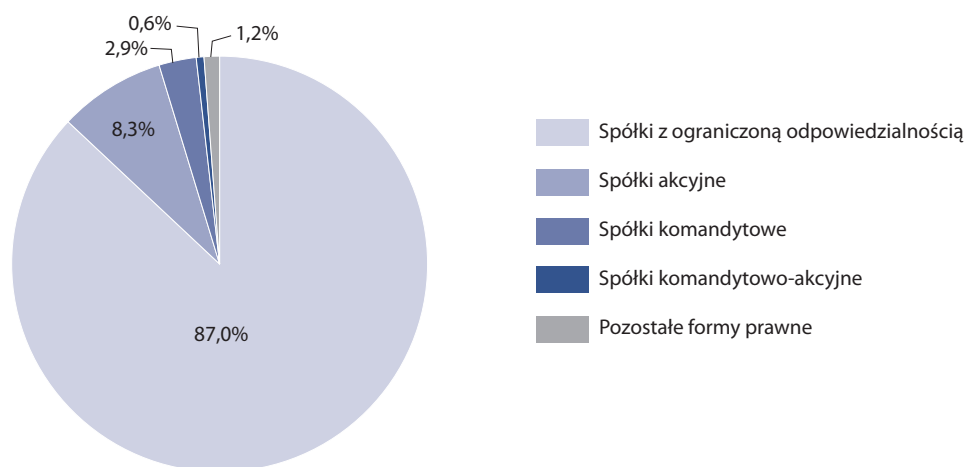
2.1. Podmioty krajowe należące do grup ogółem

Poniższa analiza obejmuje zbiorowość wszystkich podmiotów krajowych należących do grup przedsiębiorstw w danym roku bez względu na strukturę powiązań kontrolnych.

W 2023 roku zidentyfikowano łącznie 23 438 podmiotów należących do grup przedsiębiorstw prowadzących działalność na terenie Polski (zob. Aneks, tabl. 3–5).

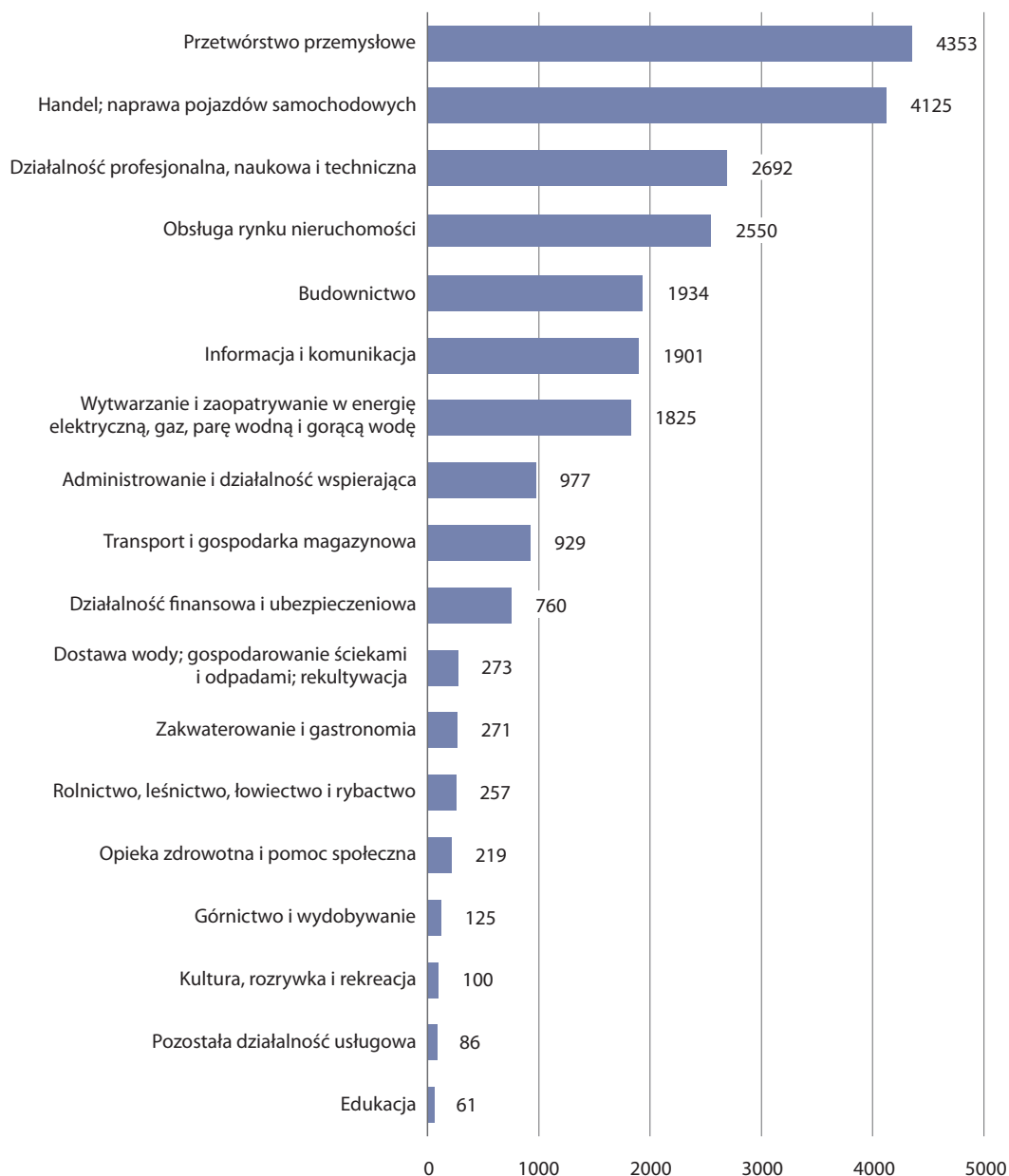
W zbiorowości tej dominowały spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Ich udział zwiększył się w stosunku do roku 2022, w którym wyniósł 86,4% ogółu badanych podmiotów. Spółki kapitałowe stanowiły łącznie 95,4% zbiorowości przedsiębiorstw działających w grupach w 2023 r.

Wykres 4. Struktura podmiotów krajowych należących do grup przedsiębiorstw według form prawnych w 2023 r.



Ze względu na przeważający rodzaj działalności, największą zbiorowość przedsiębiorstw krajowych należących do grup stanowiły podmioty związane z przetwórstwem przemysłowym (18,6%) oraz handlem i naprawą pojazdów samochodowych (17,6%). Znaczące pod względem liczebności były także podmioty prowadzące działalność profesjonalną, naukową i techniczną (11,5%), związane z obsługą rynku nieruchomości (10,9%), budownictwem (8,3%) oraz informacją i komunikacją (8,1%). Przedsiębiorstwa z wymienionych obszarów działalności stanowiły łącznie niemal 3/4 wszystkich podmiotów krajowych należących do grup przedsiębiorstw w 2023 r.

W porównaniu z rokiem poprzednim, struktura badanej populacji nie uległa istotnym zmianom. W większości sekcji liczba podmiotów powiązanych wzrosła w skali roku. Największy wzrost w wartości bezwzględnej zanotowano w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (151 podmiotów), natomiast spadek w sekcjach budownictwo (180) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (140).

Wykres 5. Liczba podmiotów krajowych należących do grup przedsiębiorstw według sekcji PKD w 2023 r.

Największy odsetek podmiotów krajowych należących do grup (50,6%) stanowiły mikroprzedsiębiorstwa, tj. o liczbie pracujących do 9 osób. Do podmiotów małych (o liczbie pracujących 10–49 osób) zaliczało się 20,3% badanej zbiorowości, średnich (o liczbie pracujących 50–249 osób) – 18,2%, a 10,9% stanowiły przedsiębiorstwa duże, w których liczba pracujących wynosiła 250 i więcej osób.

W porównaniu z rokiem ubiegłym, w strukturze tej zanotowano niższy (o 1,0 p.proc.) udział przedsiębiorstw mikro, a nieznacznie wyższy udział przedsiębiorstw z pozostałych klas wielkości (po 0,3 p.proc.).

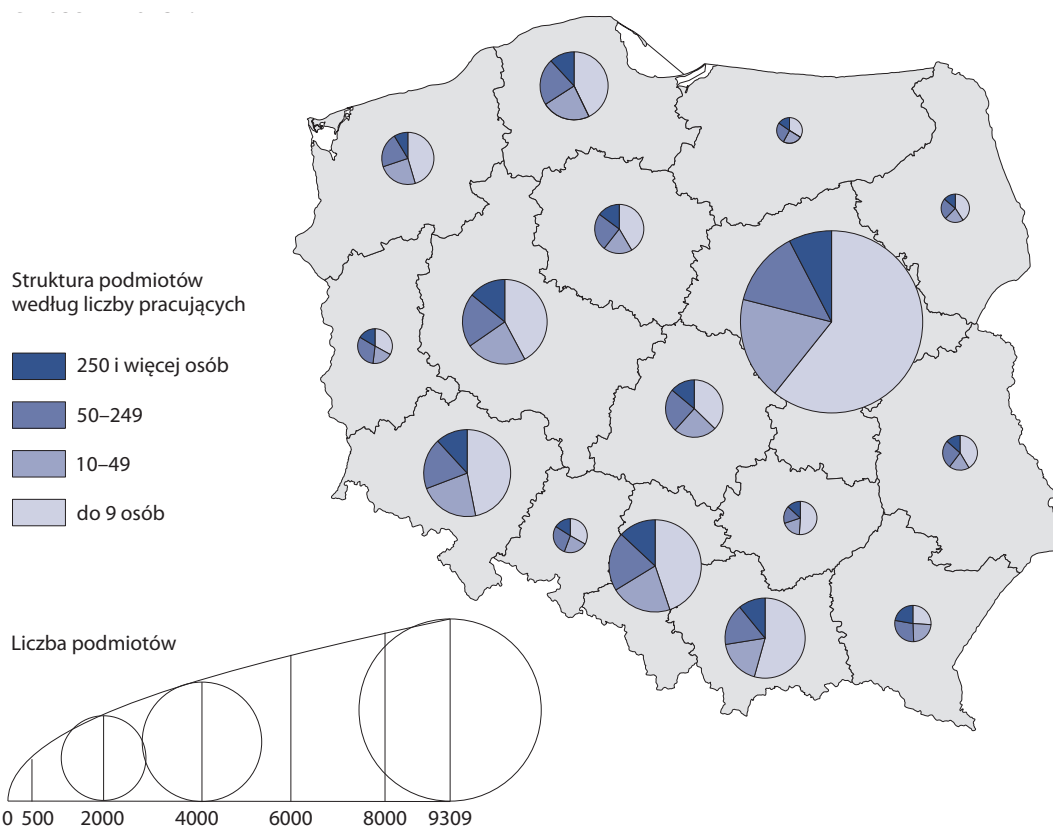
Wykres 6. Struktura podmiotów krajowych należących do grup przedsiębiorstw według sekcji PKD i klas wielkości w 2023 r.

W poszczególnych sekcjach udział podmiotów najmniejszych (do 9 osób pracujących) był zróżnicowany i wynosił od 14,2% w przetwórstwie przemysłowym do 92,2% w obsłudze rynku nieruchomości. W niemal wszystkich sekcjach dominowały podmioty mikro i małe (o liczbie pracujących do 49 osób). Jedynie w przypadku sekcji przetwórstwo przemysłowe 2/3 przedsiębiorstw należących do grup stanowiły podmioty średnie i duże, w których liczba pracujących wynosiła 50 i więcej osób.

W 2023 r., podobnie jak przed rokiem, ponad 3/4 wszystkich przedsiębiorstw należących do grup zlokalizowanych było na terenie pięciu województw. Niemal 40% podmiotów (9309) miało swoją siedzibę w województwie mazowieckim, a kolejne 35,6% w jednym z czterech województw: śląskim (2368 podmiotów), dolnośląskim (2124), wielkopolskim (2026), małopolskim (1816). Najmniej podmiotów należących do grup zanotowano w województwach warmińsko-mazurskim (183) i podlaskim (225).

W porównaniu z rokiem 2022, zaobserwowano widoczny spadek liczby przedsiębiorstw powiązanych w grupy w województwie mazowieckim (104 podmioty) oraz wielkopolskim (59), natomiast wzrost w województwie małopolskim (150).

Mapa 2. Podmioty krajowe należące do grup przedsiębiorstw w 2023 r.



W strukturze każdego województwa (za wyjątkiem województwa podkarpackiego) najliczniejszą zbiorowość jednostek powiązanych w grupy stanowiły przedsiębiorstwa mikro (do 9 osób), a najmniej liczną podmioty duże (250 i więcej osób). Udział mikroprzedsiębiorstw kształtował się między 26,0% w województwie podkarpackim a 60,7% w województwie mazowieckim. Najwyższy odsetek podmiotów dużych należących do grup zanotowano w województwie podkarpackim (22,2%), zaś najmniejszy w województwach mazowieckim (7,6%) i zachodniopomorskim (8,6%).

Spośród badanej zbiorowości podmiotów należących do grup ogółem (23 438), w wyodrębnione grupy przedsiębiorstw (opisywane w kolejnych rozdziałach) powiązanych zostało 12 860 podmiotów jako krajowe jednostki dominujące i zależne, zaś 10 578 podmiotów zidentyfikowano jako należące do grup przedsiębiorstw, jednak nie powiązane w wyodrębnione grupy ze względu na brak pełnej informacji o grupie – zgodnie z metodą identyfikacji grup (zob. Uwagi metodologiczne).

2.2. Krajowe jednostki dominujące i zależne

Poniższa analiza obejmuje dane dla zbiorowości podmiotów wchodzących w skład wyodrębnionych grup przedsiębiorstw według pozycji danej jednostki w grupie.

Jednostka dominująca to jednostka sprawująca kontrolę nad co najmniej jedną jednostką wchodzącą w skład grupy (jednostką zależną).

Jednostka dominująca najwyższego szczebla (globalna głowa grupy) to jednostka dominująca, która nie jest kontrolowana bezpośrednio ani pośrednio przez żadną inną jednostkę; pojęcie jednostki dominującej najwyższego szczebla odnosi się do jednostki najwyższej usytuowanej w łańcuchu powiązań kontrolnych.

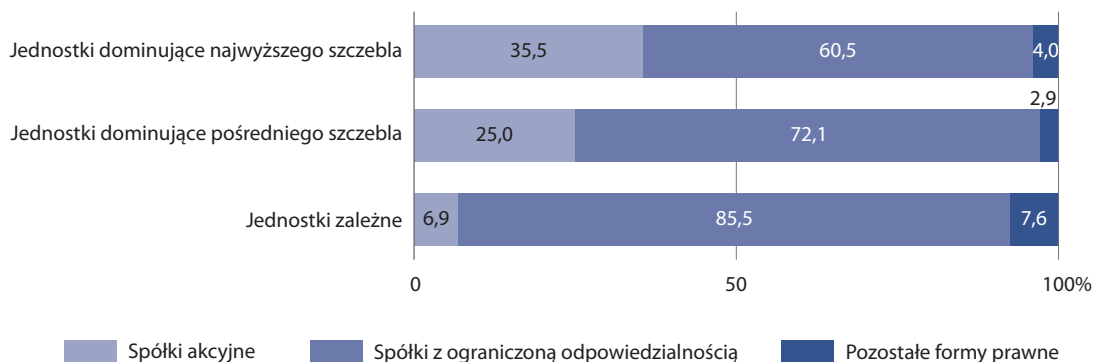
Jednostka dominująca pośredniego szczebla to jednostka sprawująca kontrolę nad co najmniej jedną jednostką wchodzącą w skład grupy (jednostką zależną), a jednocześnie znajdująca się pod kontrolą innej jednostki dominującej (wyższego szczebla).

Jednostka zależna to jednostka, która jest kontrolowana przez jednostkę dominującą.

Wśród ogółu 12 860 krajowych podmiotów wchodzących w skład wyodrębnionych grup przedsiębiorstw większość, podobnie jak rok wcześniej, stanowiły podmioty zależne od innych jednostek krajowych lub zagranicznych (73,8%), 14,8% jednostki dominujące szczebla pośredniego, a 11,4% jednostki dominujące najwyższego szczebla.

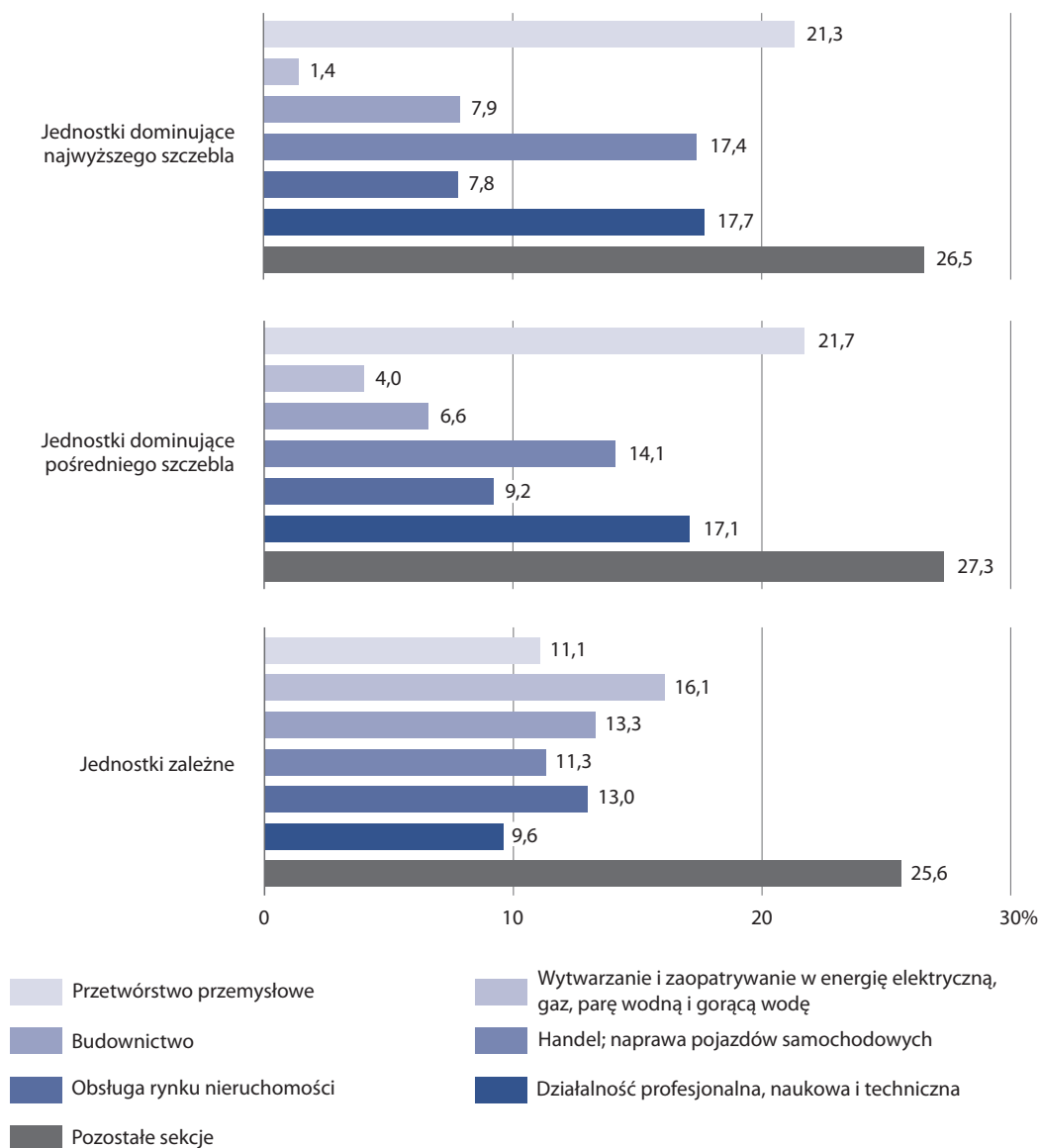
Z punktu widzenia formy prawnej, najwięcej (około 60%) jednostek dominujących najwyższego szczebla działało w formie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, a ponad 1/3 miała formę spółek akcyjnych. W pozostałych typach jednostek odsetek spółek z ograniczoną odpowiedzialnością był wyższy i stanowił ponad 70% zbiorowości podmiotów pośrednio dominujących i ponad 80% zbiorowości podmiotów zależnych. W stosunku do roku poprzedniego, dla wszystkich typów jednostek odnotowano nieznaczny (w granicach 0,3–1,4 p.proc.) wzrost udziału liczby spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

Wykres 7. Struktura krajowych jednostek dominujących i zależnych według form prawnych w 2023 r.



Jednostki dominujące to głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego, działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej oraz handlu i naprawy pojazdów samochodowych. Te trzy obszary działalności skupiały łącznie 56,3% jednostek dominujących najwyższego szczebla i 52,8% jednostek dominujących pośredniego szczebla. Działalność podmiotów zależnych była bardziej zróżnicowana. Blisko 2/3 tych jednostek działało łącznie w pięciu sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, budownictwo, obsługa rynku nieruchomości, handel; naprawa pojazdów samochodowych, przetwórstwo przemysłowe.

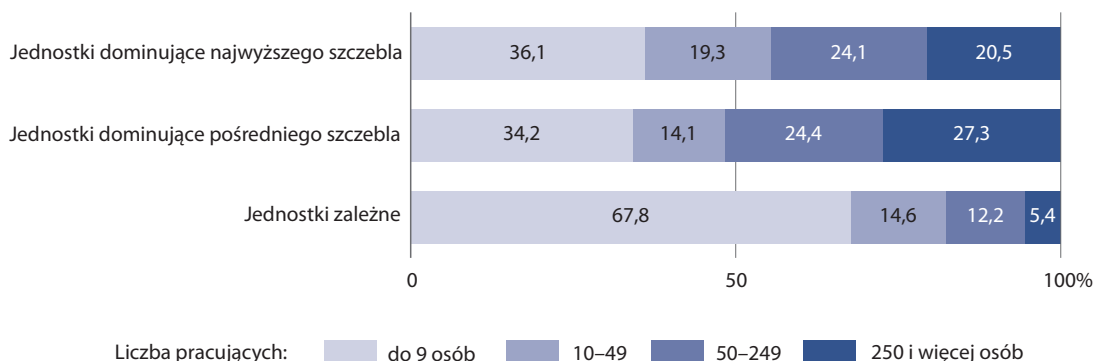
Wykres 8. Struktura krajowych jednostek dominujących i zależnych według sekcji PKD w 2023 r.



W strukturach podmiotów dominujących około połowę liczebności stanowiły przedsiębiorstwa o liczbie pracujących do 49 osób, w tym ponad 1/3 podmioty mikro, tj. do 9 osób pracujących. Wśród jednostek zależnych dominowały przedsiębiorstwa mikro (67,8%). Największy odsetek przedsiębiorstw dużych (250 i więcej osób pracujących) charakteryzował podmioty dominujące pośredniego szczebla (27,3%).

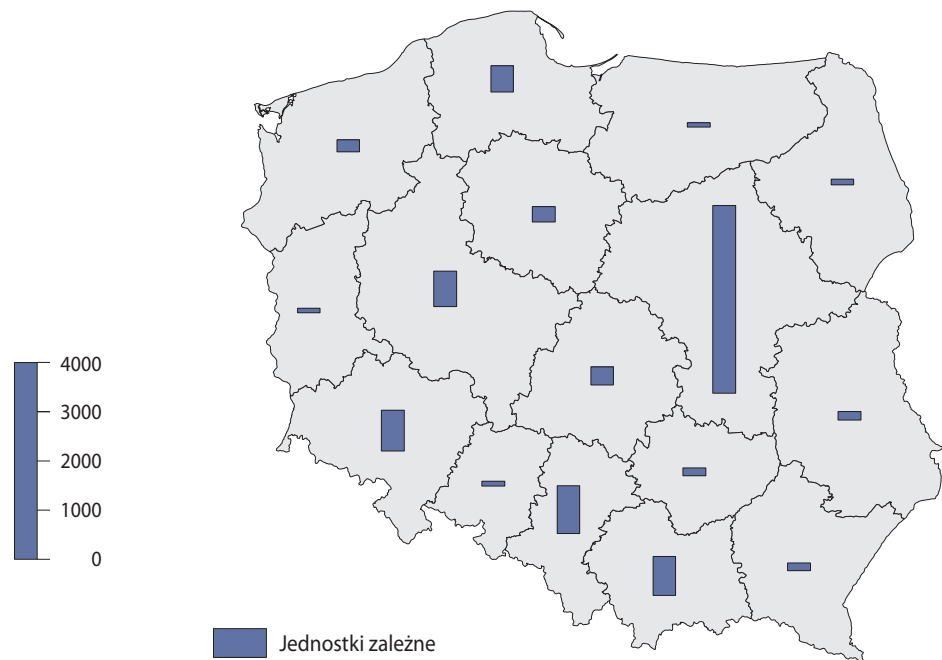
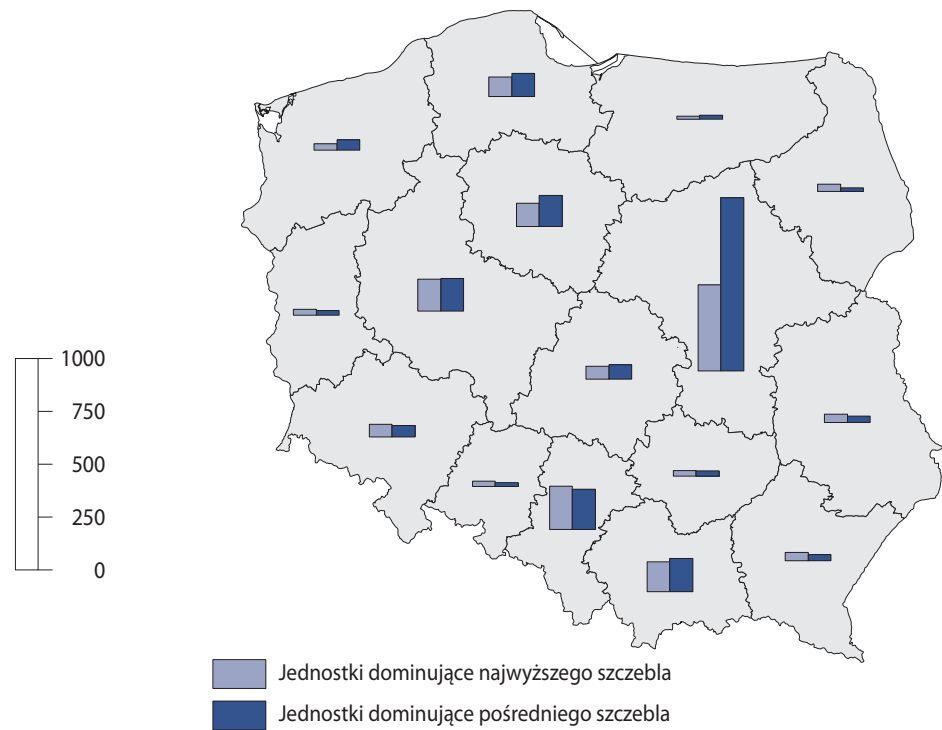
Struktury poszczególnych typów jednostek pod względem rodzaju prowadzonej działalności, jak również klas wielkości nie zmieniły się istotnie w porównaniu z rokiem poprzednim.

Wykres 9. Struktura krajowych jednostek dominujących i zależnych według klas wielkości w 2023 r.



Podobnie jak w roku 2022, najwięcej podmiotów wchodzących w skład wyodrębnionych grup miało swoją siedzibę w województwie mazowieckim: 27,9% podmiotów pełniących rolę jednostek dominujących najwyższego szczebla, 42,9% dominujących pośredniego szczebla, 40,2% jednostek zależnych. Znaczące pod względem liczby podmiotów powiązanych w grupy było także województwo śląskie, w którym siedzibę miało 14,0% jednostek dominujących najwyższego szczebla, 10,0% jednostek dominujących pośredniego szczebla i 10,3% jednostek zależnych.

Mapa 3. Liczba krajowych podmiotów dominujących i zależnych w 2023 r.



Rozdział 3. Charakterystyka grup przedsiębiorstw

Poniższa analiza obejmuje podstawowe informacje o wyodrębnionych grupach przedsiębiorstw pozyskane od podmiotów pełniących w nich rolę jednostek dominujących.

Krajowa grupa przedsiębiorstw to grupa składająca się z przedsiębiorstw (zarówno jednostek dominujących, jak i zależnych) mających siedziby wyłącznie na terenie jednego kraju.

Międzynarodowa grupa przedsiębiorstw to grupa składająca się z co najmniej dwóch przedsiębiorstw mających siedziby w różnych krajach, przy czym w jednym z nich ma siedzibę jednostka dominująca najwyższego szczebla.

Grupa okrojona to część grupy międzynarodowej, której przedsiębiorstwa mają siedziby na terenie jednego kraju.

Grupa okrojona pod kontrolą polską to część grupy międzynarodowej, dla której jednostką dominującą najwyższego szczebla jest jednostka krajowa. Poza granicami kraju zlokalizowane są tylko jednostki od niej zależne (bezpośrednio lub pośrednio).

Grupa okrojona pod kontrolą zagraniczną to część grupy międzynarodowej zlokalizowana w jednym kraju, na czele której stoi krajowa jednostka dominująca pośredniego szczebla, będąca jednocześnie zależną od jednostki zagranicznej.

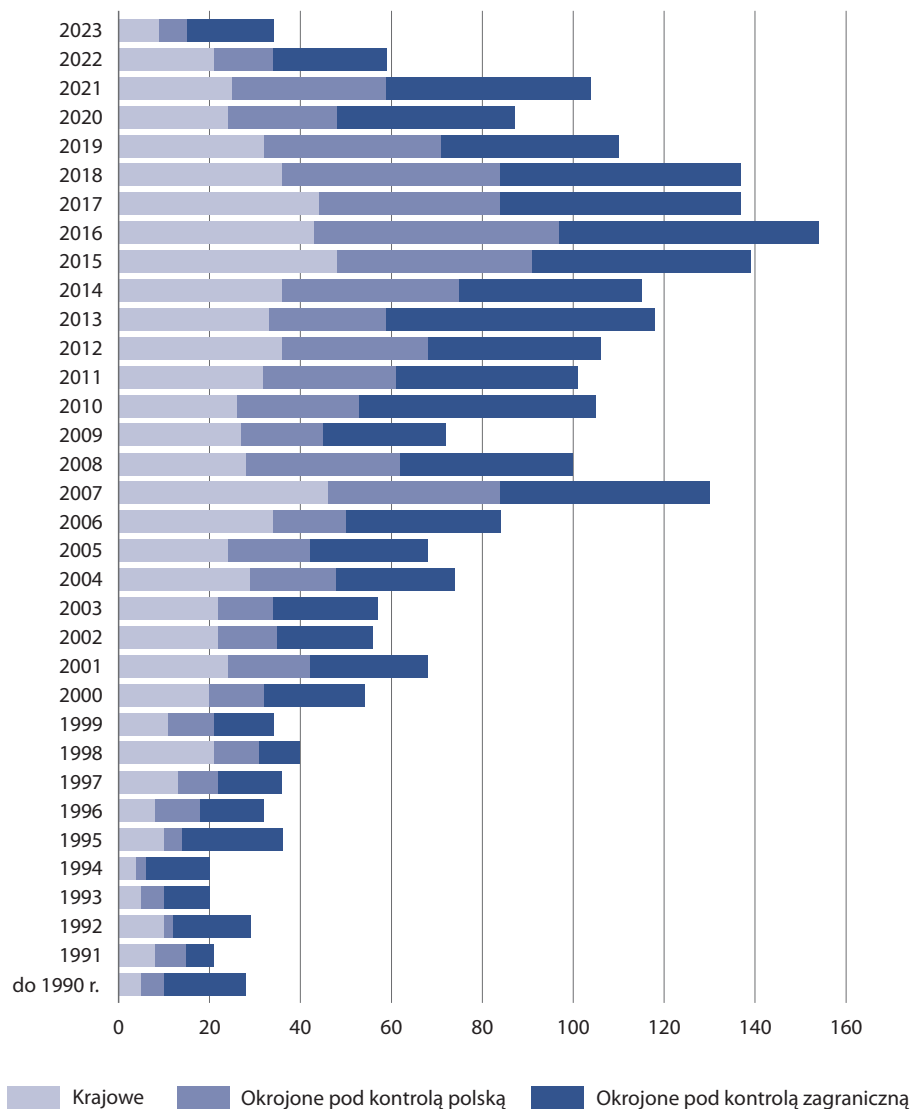
Rok powstania grupy to rok ustanowienia powiązań kontrolnych pomiędzy co najmniej dwoma przedsiębiorstwami/jednostkami prawnymi w miejscu, w którym wcześniej nie istniała żadna grupa, lub rok powstania nowej grupy w drodze fuzji lub podziału.

Pozyskane w badaniu dane o powiązaniach jednostek pozwoliły na wyodrębnienie 2565 grup przedsiębiorstw, w których jednostki dominujące najwyższego lub pośredniego szczebla miały siedzibę na terenie Polski. W skład wyodrębnionych grup wchodziło 12 860 przedsiębiorstw krajowych (jednostki dominujące oraz zależne od nich) i 3654 przedsiębiorstwa zlokalizowane za granicą i zależne od podmiotów polskich.

Wśród ogółu wyłonionych grup przedsiębiorstw 31,8% (816) stanowiły grupy krajowe, 27,9% (716) grupy okrojone pod kontrolą polską, a pozostałe 40,3% (1033) – grupy okrojone pod kontrolą zagraniczną.

Badana zbiorowość grup charakteryzowała się dużą rozpiętością długości okresu funkcjonowania. Ponad 2/3 ogółu grup przedsiębiorstw działających w końcu 2023 r. (1715) powstało w latach 2007–2021, tj.: 63,2% grup krajowych, 73,3% grup okrojonych pod kontrolą polską i 65,2% grup okrojonych pod kontrolą zagraniczną. Najwięcej grup przedsiębiorstw (154, tj. 6,0% ogółu grup) zadeklarowało jako rok powstania grupy rok 2016.

Wykres 10. Liczba grup przedsiębiorstw prowadzących działalność w 2023 r. według roku powstania i typów grup



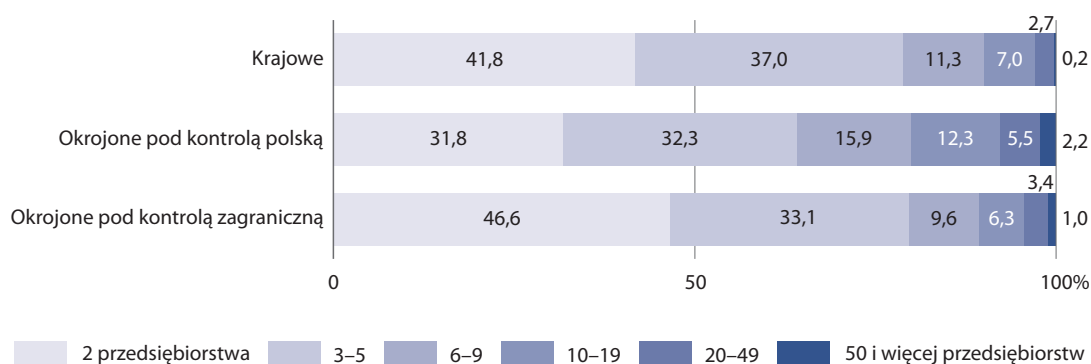
3.1. Struktury grup

Funkcjonujące w Polsce w 2023 r. grupy przedsiębiorstw (2565) charakteryzowały się najczęściej stosunkowo małą złożonością struktur – 3/4 ogółu grup stanowiły takie grupy, w skład których wchodziło od 2 do 5 przedsiębiorstw. Grupy, w których występowały powiązania wyłącznie między 2 przedsiębiorstwami (jednostką dominującą a jednostką zależną) stanowiły 40,9% badanej zbiorowości ogółu grup. Odsetek grup złożonych z 50 i więcej przedsiębiorstw wynosił 1,1%.

Struktura poszczególnych typów grup pod względem liczby przedsiębiorstw wchodzących w ich skład była nieznacznie zróżnicowana. We wszystkich typach dominujący udział stanowiły grupy tworzone przez nie więcej niż 5 przedsiębiorstw: 79,7% dla grup okrojonych pod kontrolą zagraniczną, 78,8% dla grup krajowych, 64,1% dla okrojonych pod kontrolą polską. Grupy okrojone pod kontrolą polską charaktery-

zowały się mniejszym niż pozostałe typy udziałem grup, w których skład wchodziło do 5 podmiotów, zaś 2-krotnie większym udziałem grup tworzonych przez 10 i więcej przedsiębiorstw (20,0% wobec 9,9% dla grup krajowych i 10,7% dla grup okrojonych pod kontrolą zagraniczną).

Wykres 11. Struktura grup przedsiębiorstw według typów grup i liczby przedsiębiorstw wchodzących w ich skład w 2023 r.



Wśród ogółu wyodrębnionych grup przedsiębiorstw 1074 (41,9%) stanowiły grupy złożone z jednostek zależnych zlokalizowanych poza granicami kraju, z czego 358 to grupy okrojone pod kontrolą zagraniczną, czyli części grup międzynarodowych, w których zagraniczne jednostki zależne znajdowały się pod kontrolą polskich jednostek dominujących (zob. Uwagi metodologiczne, schemat 1).

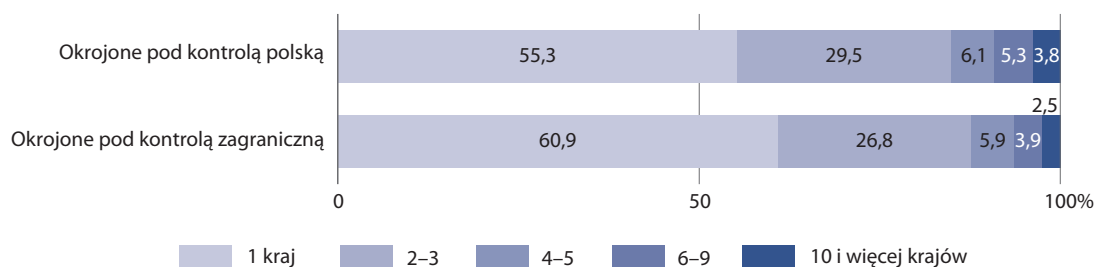
Tablica 2. Liczba grup przedsiębiorstw według typów grup i lokalizacji przedsiębiorstw w grupie w 2023 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Krajowe	Okrojone pod kontrolą polską	Okrojone pod kontrolą zagraniczną ^a
OGÓŁEM	2565	816	716	1033
w tym grupy z zagranicznymi jednostkami zależnymi od podmiotów polskich	1074	–	716	358

a Analizowana struktura dotyczy części grupy międzynarodowej zlokalizowanej na terenie Polski oraz zagranicznych jednostek zależnych od polskich jednostek dominujących pośredniego szczebla. Nie uwzględniono zagranicznych jednostek dominujących wobec podmiotów polskich.

Zagraniczne jednostki zależne zlokalizowane tylko w 1 kraju miała ponad połowa (57,2%) z 1074 grup przedsiębiorstw kontrolujących podmioty zagraniczne. Spośród grup posiadających jednostki zagraniczne w różnych krajach najliczniejszą zbiorowość stanowiły te, w których jednostki zlokalizowane były w 2 lub 3 krajach (28,6%). Odsetek grup międzynarodowych najbardziej rozproszonych pod względem lokalizacji (10 i więcej krajów) wynosił 3,4%.

Wykres 12. Struktura grup przedsiębiorstw według typów grup i liczby krajów lokalizacji zagranicznych jednostek zależnych w 2023 r.



Struktura grup okrojonych pod kontrolą zagraniczną charakteryzowała się nieznacznie wyższym udziałem grup posiadających jednostki zagraniczne tylko w 1 kraju natomiast grupy okrojone pod kontrolą polską nieznacznie wyższym udziałem grup bardziej rozproszonych pod względem lokalizacji, tj. złożonych z jednostek mających siedzibę w 6 i więcej różnych krajach.

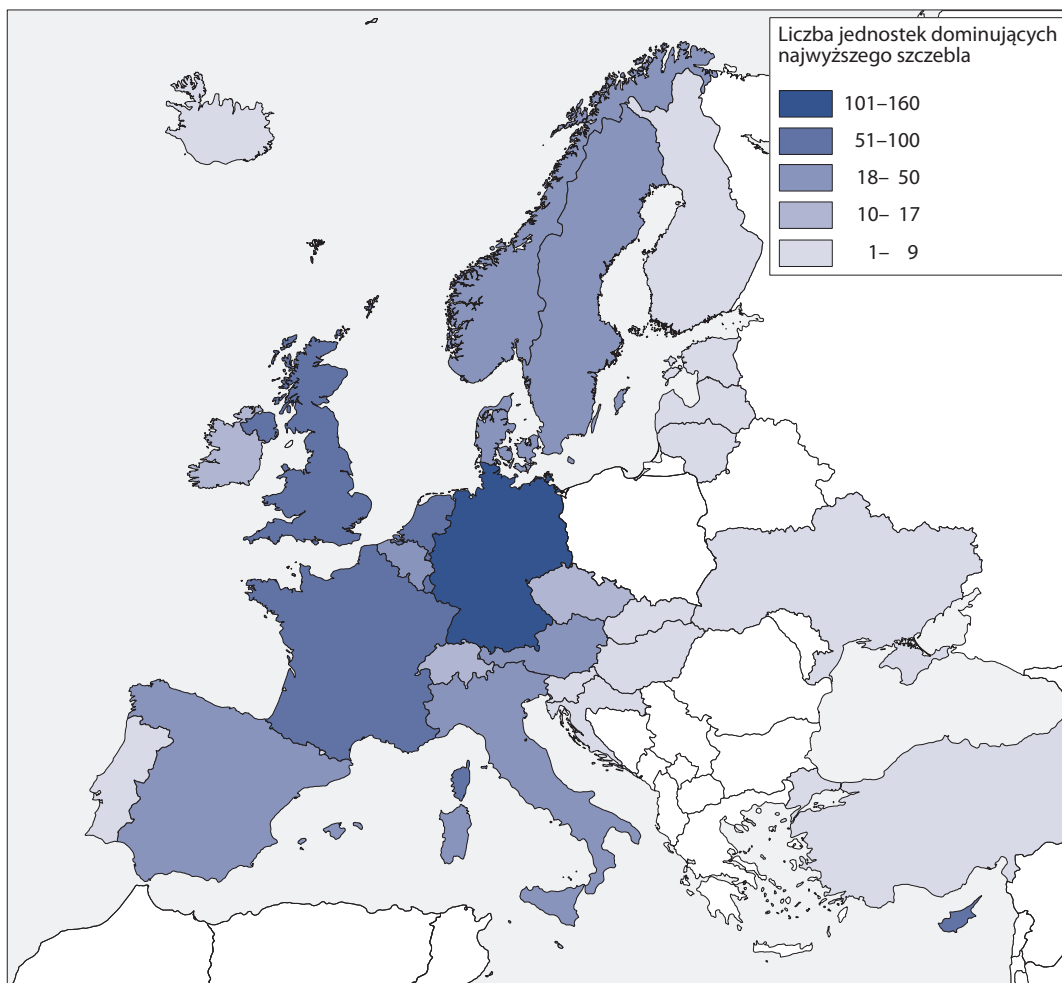
3.2. Kraje lokalizacji zagranicznych jednostek dominujących i zależnych

Wśród ogółu zidentyfikowanych 2565 grup przedsiębiorstw 40,3% stanowiły grupy okrojone pod kontrolą zagraniczną (1033), dla których jednostki dominujące najwyższego szczebla miały siedziby za granicą – łącznie w 51 krajach.

W krajach europejskich zlokalizowanych było 83,6% wszystkich zagranicznych jednostek dominujących najwyższego szczebla, w tym 70,8% w krajach członkowskich Unii Europejskiej (zob. Aneks, tabl. 6–7). Wśród krajów spoza Europy najwyższy odsetek stanowiły jednostki z siedzibą w Ameryce (11,0%), w tym najwięcej w Stanach Zjednoczonych (89, tj. 8,6%). W krajach azjatyckich zlokalizowanych było 4,7% spośród wszystkich zagranicznych jednostek dominujących, głównie w Japonii (11, tj. 1,1%) i Izraelu (10, tj. 1,0%).

Najwięcej europejskich jednostek dominujących miało swoją siedzibę w Niemczech (160, tj. 15,5%), Francji (88, tj. 8,5%), Wielkiej Brytanii (82, tj. 7,9%), Holandii (78, tj. 7,6%), Luksemburgu (77, tj. 7,5%) oraz na Cyprze (74, tj. 7,2%). Łącznie w sześciu wymienionych krajach, podobnie jak przed rokiem, zlokalizowane były jednostki dominujące najwyższego szczebla dla ponad połowy (54,1%) wszystkich grup okrojonych pod kontrolą zagraniczną.

Największy wzrost liczby zagranicznych jednostek dominujących, w porównaniu z rokiem poprzednim, zanotowano dla Wielkiej Brytanii (14) i Francji (12), a największy spadek dla Cypru (6).

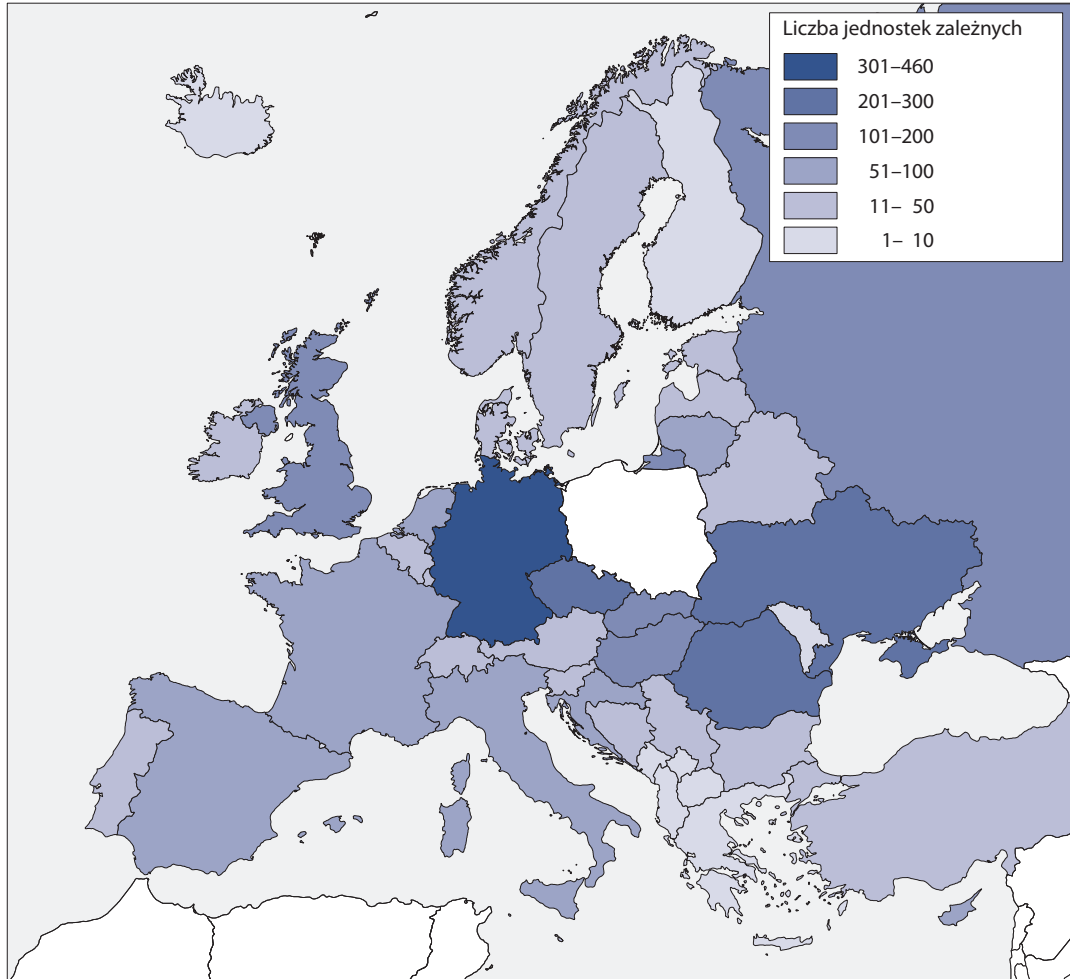
Mapa 4. Zagraniczne jednostki dominujące najwyższego szczebla w krajach europejskich w 2023 r.

W przypadku niemal wszystkich rodzajów działalności grup okrojonych ponad 3/4 ich zagranicznych jednostek dominujących miało siedzibę w krajach europejskich (zob. Aneks, tabl. 6).

Zagraniczne podmioty zależne (3654) zlokalizowane były łącznie w 100 krajach. W Europie siedzibę miało ogółem 79,1% wszystkich zagranicznych jednostek zależnych od polskich podmiotów dominujących w grupach okrojonych, zarówno pod kontrolą polską, jak i zagraniczną (zob. Aneks, tabl. 6-7) – najczęściej w Niemczech (460, tj. 12,6%), Czechach (269, tj. 7,4%), Rumunii (246, tj. 6,7%), Ukrainie (223, tj. 6,1%) oraz Wielkiej Brytanii (155, tj. 4,2%). Ponad 1/2 jednostek zależnych (59,9%) miała siedzibę na terenie jednego z krajów Unii Europejskiej. Wśród krajów spoza Europy, najczęściej zagranicznych jednostek zależnych zlokalizowanych było w Stanach Zjednoczonych (212, tj. 5,8%), Izraelu (110, tj. 3,0%) i na Bahamach (62, tj. 1,7%).

Największy wzrost liczby zagranicznych jednostek zależnych, w porównaniu z rokiem poprzednim, zanotowano dla Niemiec (61), a spadek dla Cypru, Białorusi i Luksemburga (po 8).

Mapa 5. Zagraniczne jednostki zależne w krajach europejskich w 2023 r.



Najwięcej zagranicznych podmiotów zależnych ogółem miały grupy związane z przetwórstwem przemysłowym (29,2%) oraz handlem i naprawą pojazdów samochodowych (21,4%), a także informacją i komunikacją (17,3%). Grupy okrojone z niemal wszystkich obszarów działalności jako siedzibę zagranicznych jednostek zależnych wskazywały głównie kraje europejskie. Jedynie grupy z sekcji górnictwo i wydobywanie jako dominującą (83,9%) lokalizację zagranicznych jednostek wykazały Amerykę. Niemal 30% zagranicznych jednostek zależnych z sekcji transport i gospodarka magazynowa była zlokalizowana w Ameryce – zob. Aneks, tabl. 6.

3.3. Rodzaj działalności

Rodzaj działalności prowadzonej przez poszczególne podmioty w ramach tej samej grupy jest często zróżnicowany. W przypadku braku jednorodnej działalności w ramach grupy i trudności w ustaleniu jednego rodzaju dla całej grupy, w badaniu przyjmowano za rodzaj działalności całej grupy ten, który miał największy udział w łącznych przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów.

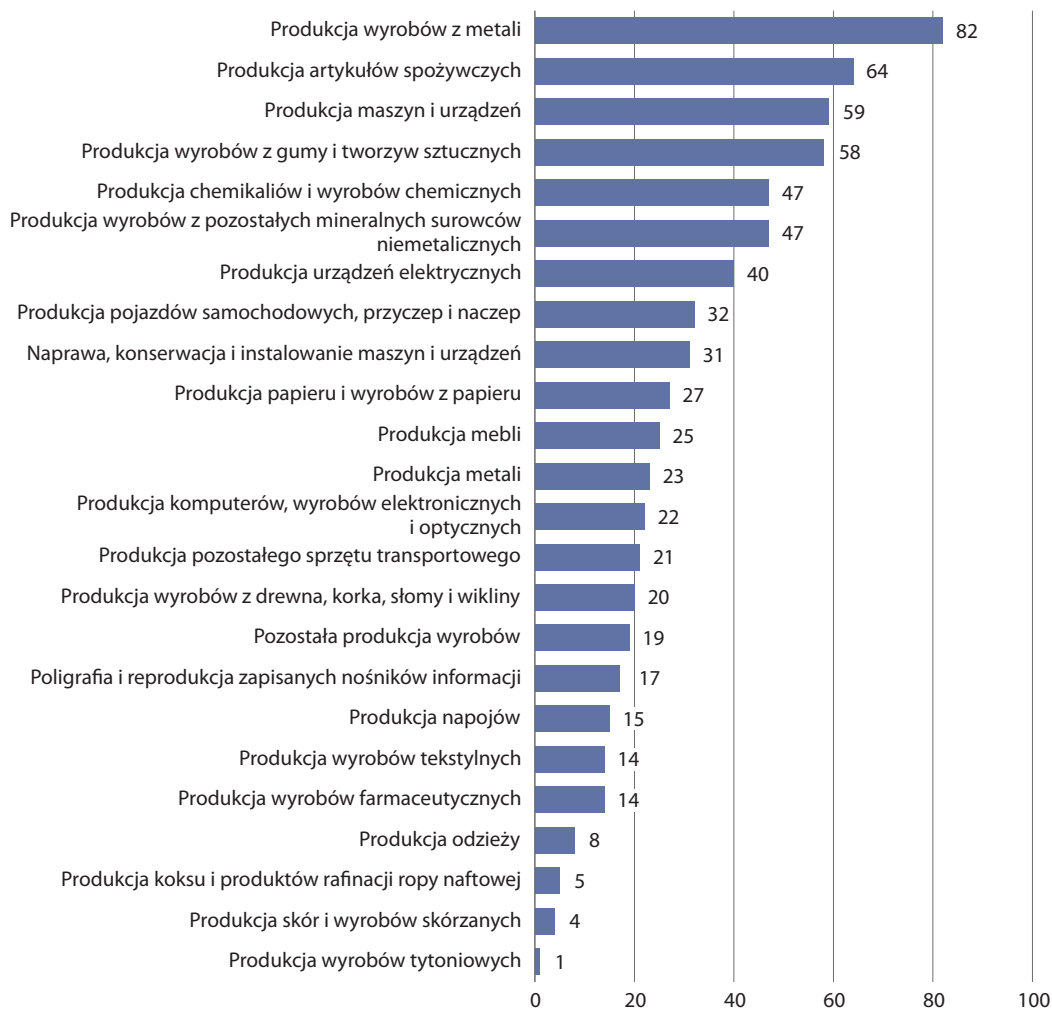
Spośród ogółu grup przedsiębiorstw (2565) działających w Polsce w 2023 r. najczęściej, podobnie jak przed rokiem, prowadziło działalność związaną z przetwórstwem przemysłowym oraz handlem i naprawą pojazdów samochodowych (odpowiednio 27,1% i 19,1%) – zob. Aneks, tabl. 9.

Wykres 13. Liczba grup przedsiębiorstw według sekcji PKD w 2023 r.



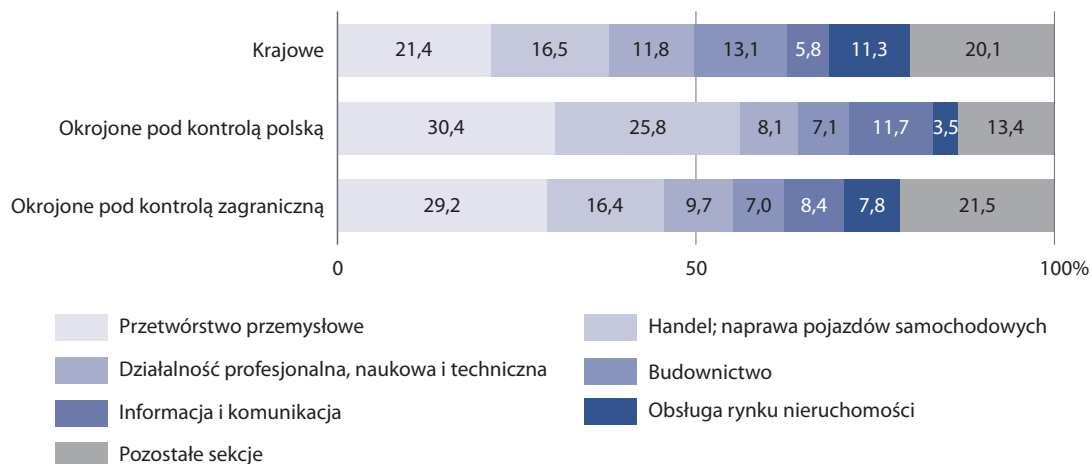
Spośród 695 grup przedsiębiorstw działających w przetwórstwie przemysłowym, łącznie niemal 40% stanowiły grupy zajmujące się produkcją: wyrobów z metali (11,8%), artykułów spożywczych (9,2%), maszyn i urządzeń (8,5%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (8,3%).

Wykres 14. Liczba grup przedsiębiorstw według działów w sekcji przetwórstwo przemysłowe w 2023 r.



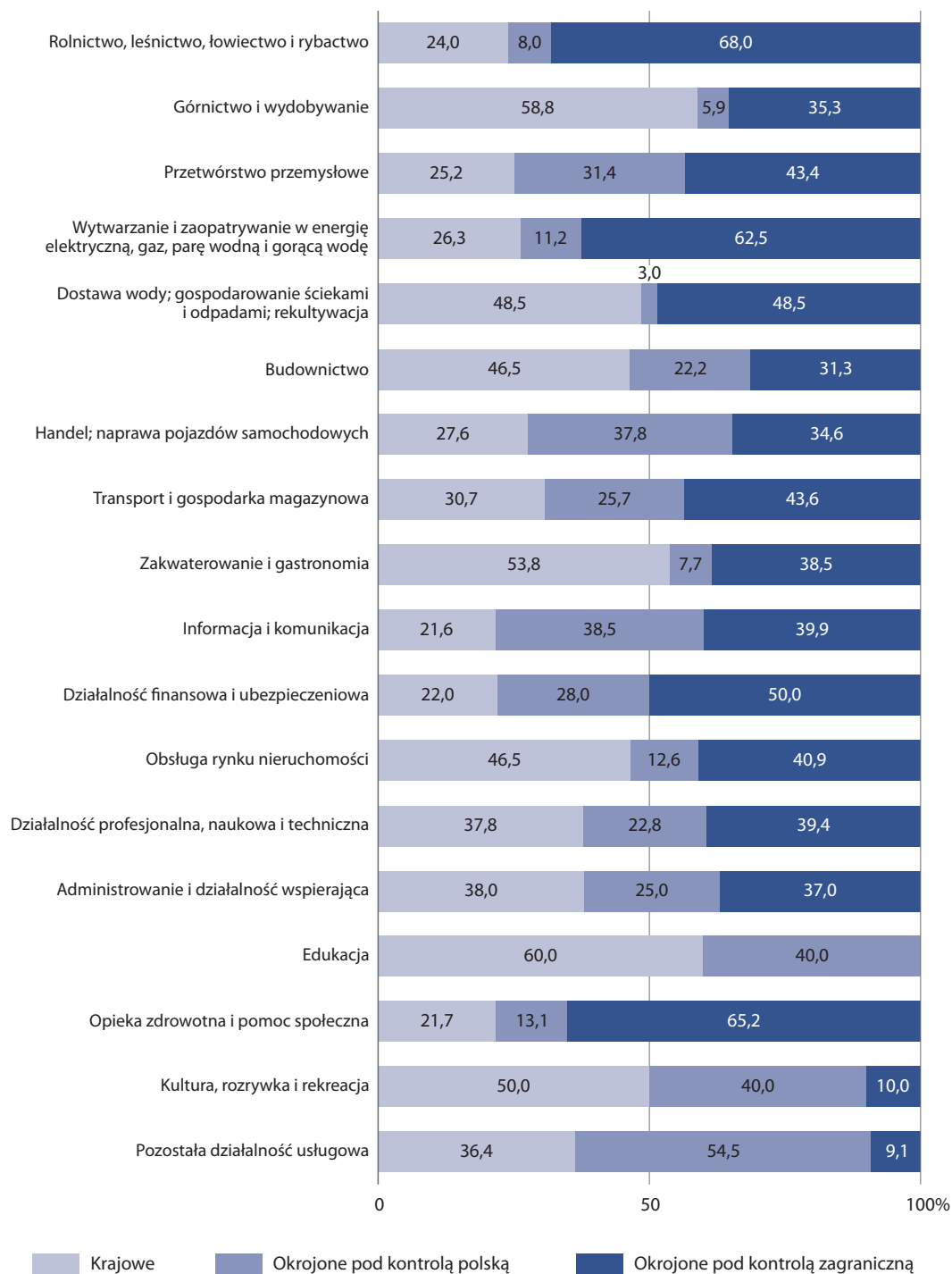
Z działalnością w zakresie przetwórstwa przemysłowego oraz handlu związana była największa liczba grup każdego typu. W strukturze grup okrojonych pod kontrolą polską łączny udział powyższych sekcji PKD był wyższy niż w pozostałych typach grup i wynosił 56,3% wobec 45,6% dla grup okrojonych pod kontrolą zagraniczną i 38,0% dla grup krajowych.

Wykres 15. Struktura grup przedsiębiorstw według typów grup i sekcji PKD w 2023 r.



Obszarami działalności, w strukturze których ponad połowę liczebności stanowiły grupy krajowe były edukacja, górnictwo i wydobywanie oraz zakwaterowanie i gastronomia (odpowiednio 60,0%, 58,8% i 53,8% całej badanej zbiorowości). W sekcjach rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, opieka zdrowotna i pomoc społeczna oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ponad 50% udział miały grupy okrojone pod kontrolą zagraniczną (stanowiły one odpowiednio 68,0%, 65,2% i 62,5% ogółu grup działających w tych obszarach). Grupy okrojone pod kontrolą polską stanowiły dominujący odsetek w sekcji pozostała działalność usługowa (54,5%).

Zarówno dla grup krajowych, jak i okrojonych pod kontrolą zagraniczną nie zaobserwowano zmian w skali roku w zakresie dominującego udziału. W grupach okrojonych pod kontrolą zagraniczną najwyższy wzrost udziału zaobserwowano w sekcji opieka zdrowotna i pomoc społeczna (8,6 p.proc.).

Wykres 16. Struktura grup przedsiębiorstw według sekcji PKD i typów grup w 2023 r.

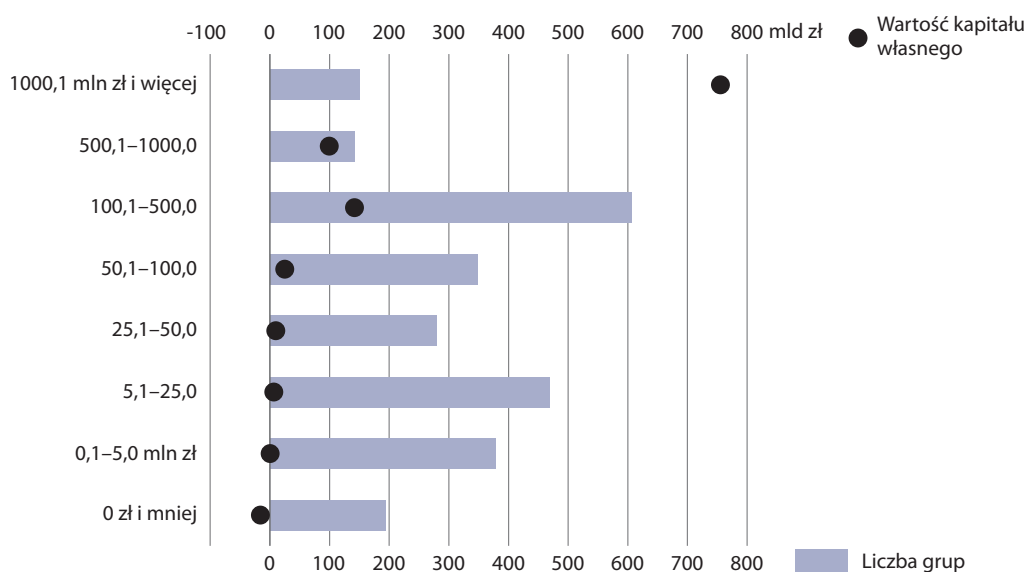
3.4. Kapitał własny

Kapitał (fundusz) własny wykazywany według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki obejmuje: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

Wartość kapitału własnego (zob. Aneks, tabl. 14) całej zbiorowości grup przedsiębiorstw na koniec 2023 r. wyniosła łącznie 1022,7 mld zł (o 79,2 mld zł więcej niż przed rokiem), z czego 47,2% przypadło na grupy okrojone pod kontrolą polską, 33,5% na grupy okrojone pod kontrolą zagraniczną, a 19,3% na grupy krajowe.

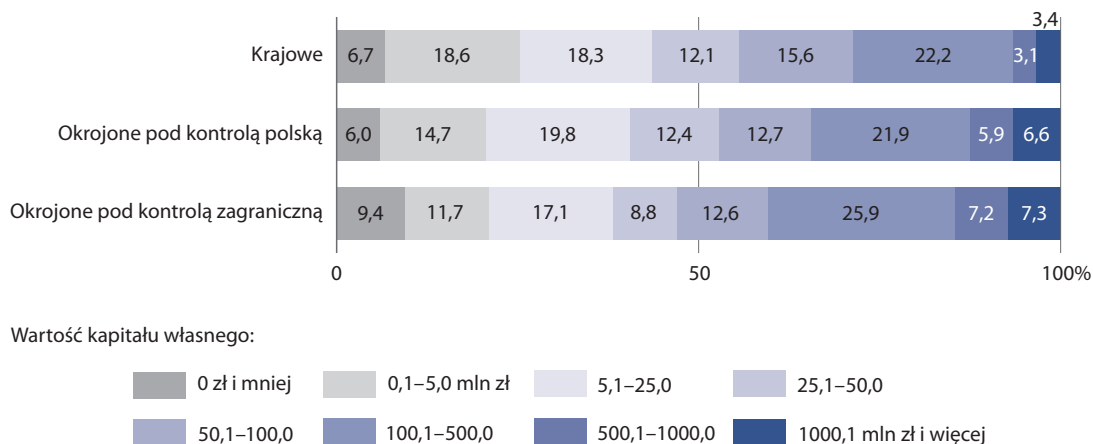
Wśród ogółu grup przedsiębiorstw (2565), najwięcej grup posiadało kapitał własny o wartości od 100,1 mln zł do 500,0 mln zł (23,6%) oraz z przedziału od 5,1 mln zł do 25,0 mln zł (18,2%). Łącznie 1/3 ogółu grup przedsiębiorstw stanowiły grupy dysponujące kapitałem własnym o wartości od 0,1 mln zł do 25,0 mln zł, a ponad 40% – kapitałem własnym o wartości od 0,1 mln zł do 50,0 mln zł. Odsetek grup z najwyższym kapitałem własnym o wartości powyżej 1000,1 mln zł wyniósł 5,8%. W porównaniu z rokiem 2022 zaobserwowano nieznaczny wzrost udziału grup z najniższym kapitałem własnym o wartości do 25,0 mln zł oraz z przedziału 500,1–1000,0 mln zł.

Wykres 17. Wartość kapitału własnego grup przedsiębiorstw w 2023 r.



Struktura poszczególnych typów grup przedsiębiorstw pod względem wielkości posiadanego kapitału własnego była nieznacznie zróżnicowana. Podobnie jak w roku ubiegłym, grupy krajowe charakteryzowały się niższą wartością kapitału własnego niż grupy międzynarodowe. Blisko 40% grup krajowych dysponowało kapitałem własnym o wartości od 0,1 mln zł do 25,0 mln zł. Odsetek ten dla grup okrojonych był niższy i ukształtował się na poziomie 34,5% dla grup pod kontrolą polską oraz 28,8% dla grup pod kontrolą zagraniczną. Kapitałem własnym powyżej 500 mln zł dysponował 2-krotnie mniejszy odsetek grup krajowych niż międzynarodowych, tj. 6,5% grup krajowych wobec 12,4% dla grup okrojonych pod kontrolą polską i 14,4% dla grup okrojonych pod kontrolą zagraniczną. W 2023 r. we wszystkich typach grup najwyższy udział miały grupy dysponujące kapitałem własnym o wartości od 100,1 mln zł do 500,0 mln zł.

Wykres 18. Struktura grup przedsiębiorstw według typów grup i wartości kapitału własnego w 2023 r.



3.5. Struktura kapitału podstawowego

Kapitał podstawowy to rzeczywisty wkład właściciela lub współwłaściciela, wniesiony na uruchomienie jednostki gospodarczej z chwilą jej założenia, ewentualnie później podwyższony.

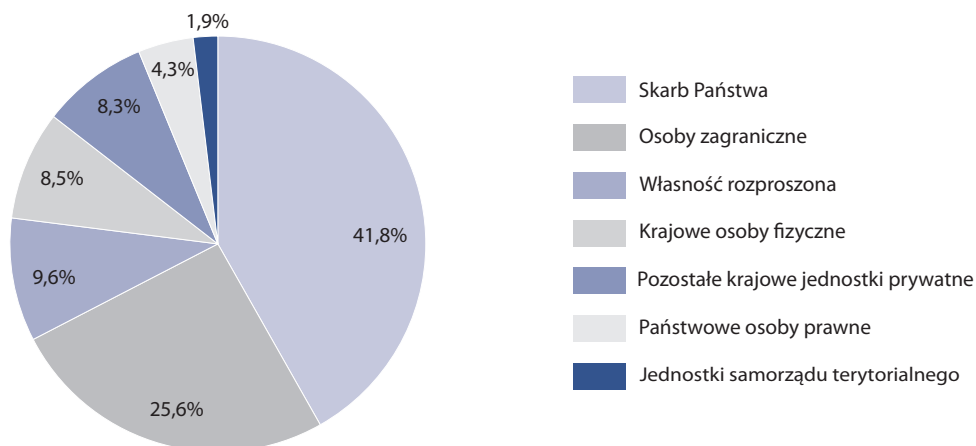
Kapitał podstawowy grupy przedsiębiorstw jest równy kapitałowi podstawowemu jednostki dominującej.

Badana zbiorowość 2565 grup przedsiębiorstw dysponowała na koniec 2023 r. kapitałem podstawowym o łącznej wartości 274,7 mld zł (tj. więcej o 30,3 mld zł w porównaniu z rokiem poprzednim), przy czym 24,9% przypadało na grupy krajowe, 44,1% na grupy okrojone pod kontrolą polską, a 31,0% na grupy okrojone pod kontrolą zagraniczną – zob. Aneks, tabl. 13.

Podobnie jak przed rokiem, dominujący udział w ogólnej strukturze własności kapitału podstawowego grup przedsiębiorstw miał Skarb Państwa oraz osoby zagraniczne (łącznie ponad 2/3 wartości kapitału podstawowego ogółu grup przedsiębiorstw).

W porównaniu z rokiem ubiegłym, udział Skarbu Państwa w strukturze kapitału podstawowego ogółu grup ukształtował się na poziomie podobnym jak w roku ubiegłym, a udział osób zagranicznych spadł o 0,8 p.proc.

Wykres 19. Struktura własności kapitału podstawowego grup przedsiębiorstw w 2023 r.



W strukturze kapitału podstawowego grup krajowych w 2023 r. przeważała własność Skarbu Państwa stanowiąc niemal 2/3 wartości kapitału podstawowego ogółem posiadanego przez te grupy (65,8% wobec 59,3% w 2022 r.). Grupy krajowe charakteryzowały się wyższymi niż w pozostałych typach grup udziałami krajowych osób fizycznych i jednostek samorządu terytorialnego. W strukturze własności kapitału podstawowego grup okrojonych pod kontrolą polską również najwyższy udział, nieznacznie niższy w porównaniu z rokiem ubiegłym, odnotował Skarb Państwa (57,8% wobec 60,3% w 2022 r.), a kolejny znaczący udział, wyższy niż w pozostałych typach grup, miała własność rozproszona. W strukturze kapitału podstawowego grup okrojonych pod kontrolą zagraniczną dominowała własność osób zagranicznych stanowiąc niemal 4/5 łącznej wartości kapitału podstawowego (79,8% wobec 84,4% w 2022 r.).

Tablica 3. Struktura własności kapitału podstawowego według typów grup w 2023 r.

Struktura własności	Krajowe	Okrojone pod kontrolą polską	Okrojone pod kontrolą zagraniczną
		w %	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
Skarb Państwa	65,8	57,8	0,0
Państwowe osoby prawne	0,6	9,4	0,0
Jednostki samorządu terytorialnego	7,6	0,0	0,0
Krajowe osoby fizyczne	13,2	11,9	0,1
Pozostałe krajowe jednostki prywatne	6,7	5,8	13,0
Osoby zagraniczne	1,2	1,1	79,8
Własność rozproszona	4,9	14,0	7,1

Osoby zagraniczne były wyłącznym właścicielem kapitału podstawowego w 31,4% ogółu grup przedsiębiorstw, a krajowe osoby fizyczne 28,9% grup. Skarb Państwa, na który przypadła najwyższy udział w strukturze wartości kapitału podstawowego ogółem, posiadał całość kapitału podstawowego 1,1% ogółu grup przedsiębiorstw.

Tablica 4. Kapitał podstawowy grup przedsiębiorstw według wielkości udziałów w 2023 r.

Forma własności udziałowca	Liczba grup, w których udział w kapitale podstawowym mienia poszczególnych udziałowców wynosił:			
	0,1–25,0%	25,1–50,0%	50,1–99,9%	100,0%
Skarb Państwa	6	9	14	27
Państwowe osoby prawne	16	9	9	18
Jednostki samorządu terytorialnego	8	4	7	16
Krajowe osoby fizyczne	142	92	168	741
Pozostałe krajowe jednostki prywatne	161	84	84	298
Osoby zagraniczne	74	88	201	805
Własność rozproszona	78	75	31	72

3.6. Pracujący

Pracujący – do pracujących zalicza się osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, tj. umowy o pracę, powołania, mianowania lub wyboru (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo); pracodawców i pracujących na własny rachunek: właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin) jednostek prowadzących działalność gospodarczą (z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) oraz osoby pracujące na własny rachunek; agentów; osoby wykonujące pracę nakładczą; członków spółdzielni produkcji rolniczej.

Łączna liczba pracujących w 2565 grupach przedsiębiorstw w końcu 2023 r. wynosiła 2106,3 tys. osób (zob. Aneks, tabl. 9), tj. o 23,5 tys. osób więcej niż w 2022 r.

Największą liczbę pracujących, podobnie jak przed rokiem, skupiały grupy prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (32,1% ogółu pracujących w grupach przedsiębiorstw) oraz handlu i naprawy pojazdów samochodowych (21,7% ogółu pracujących w grupach przedsiębiorstw). W 2022 r. udziały te wynosiły odpowiednio 32,4% i 22,1%.

Tablica 5. Liczba pracujących w grupach przedsiębiorstw według sekcji PKD w 2023 r.

Sekcje PKD	Liczba grup	Liczba pracujących
OGÓŁEM	2 565	2 106 298
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	25	3 504
Górnictwo i wydobywanie	17	119 177
Przetwórstwo przemysłowe	695	676 507
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną gorącą wodę	80	101 619
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	33	20 341
Budownictwo	230	75 274
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	489	458 061
Transport i gospodarka magazynowa	101	211 021
Informacja i komunikacja	218	142 669
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	50	14 543
Obsługa rynku nieruchomości	198	21 965
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	254	64 913
Administrowanie i działalność wspierająca	100	122 763
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	23	27 373
Kultura, rozrywka i rekreacja	10	11 738
Pozostała działalność usługowa	11	4 221
Pozostałe sekcje	31	30 609

Przeciętnie w grupie przedsiębiorstw w 2023 r. pracowało 821 osób. Na grupy z zakresu przetwórstwa przemysłowego, które skupiały największą liczbę pracujących w wartości bezwzględnej, przypadają przeciętnie 973 osoby, zaś na grupy z zakresu handlu i naprawy pojazdów samochodowych 937 osób. Najwyższa przeciętna liczba pracujących charakteryzowała grupy prowadzące działalność w zakresie górnictwa i wydobywania (7010 osób) oraz transportu i gospodarki magazynowej (2089 osób).

Podobnie jak w roku 2022, najwięcej osób pracowało w grupach okrojonych pod kontrolą zagraniczną (39,9% ogółu pracujących w grupach przedsiębiorstw). W grupach okrojonych pod kontrolą polską zatrudnionych było 36,6% ogółu pracujących w grupach, zaś w grupach krajowych 23,5%.

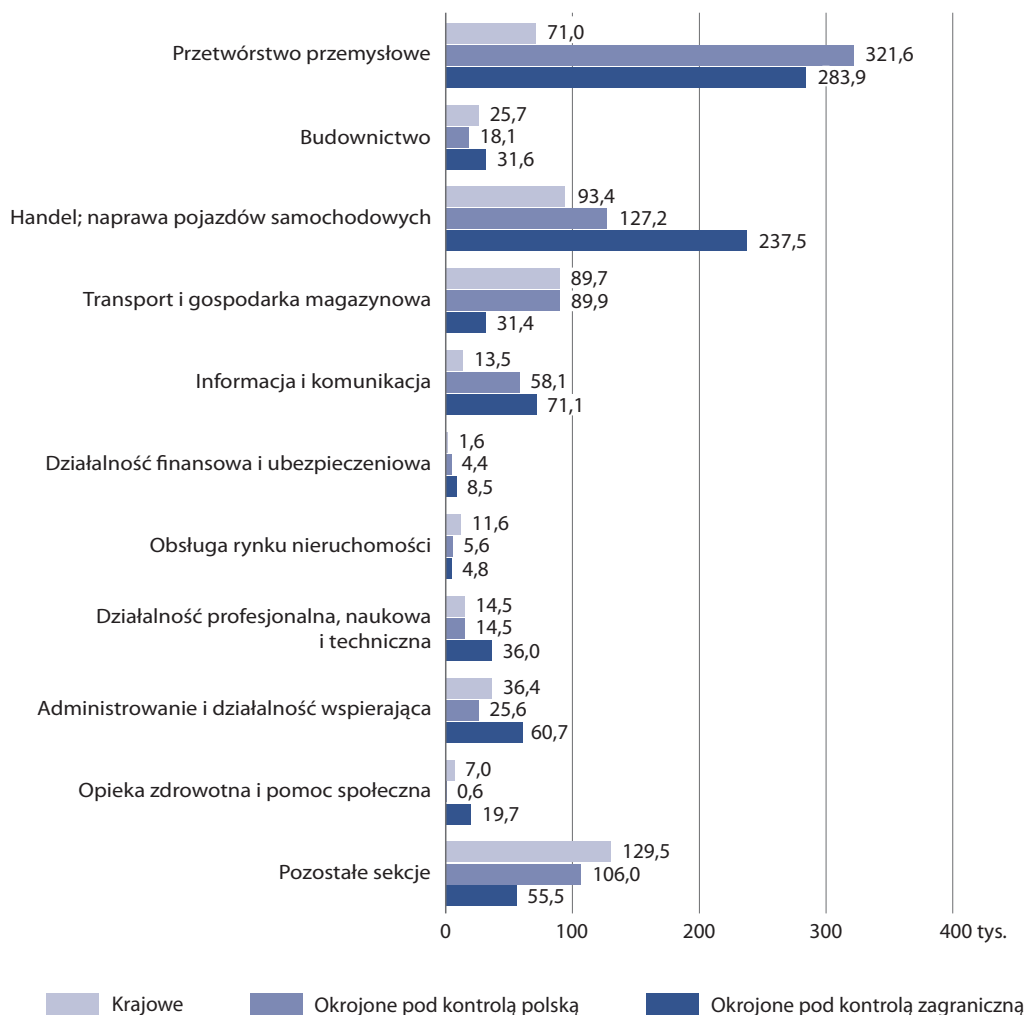
Tablica 6. Liczba pracujących w grupach przedsiębiorstw według typów grup w 2023 r.

Wyszczególnienie	Krajowe	Okrojone pod kontrolą polską	Okrojone pod kontrolą zagraniczną
Liczba grup	816	716	1 033
Liczba pracujących	493 889	771 673	840 736

W porównaniu z rokiem 2022, w grupach krajowych i okrojonych pod kontrolą zagraniczną odnotowano wzrost liczby pracujących (odpowiednio o 4,2%, tj. o 19,9 tys. osób oraz o 1,0%, tj. o 8,3 tys. osób), natomiast w grupach okrojonych pod kontrolą polską spadek (o 0,6%, tj. 4,7 tys. osób).

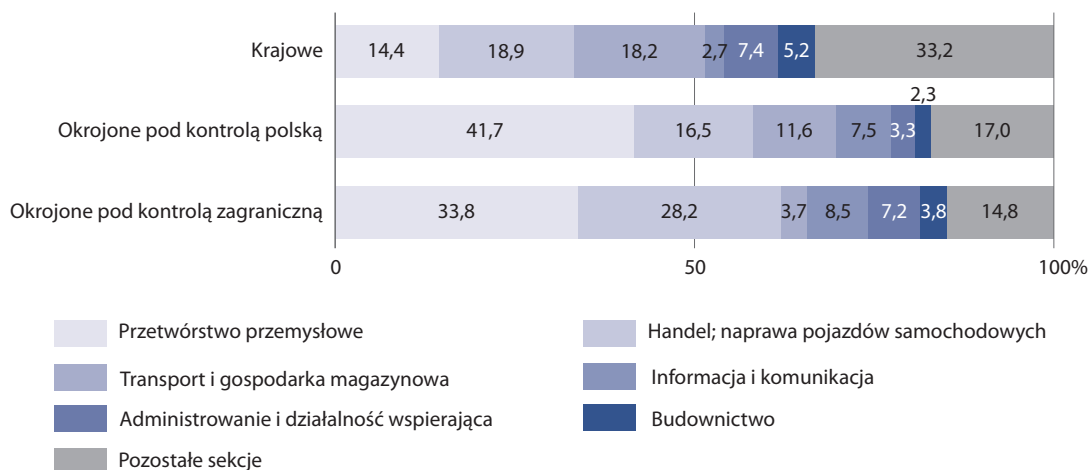
W poszczególnych rodzajach działalności zaobserwować można znaczne zróżnicowanie liczby pracujących ze względu na typ grupy. W sekcjach, które skupiały największą liczbę pracujących w wartości ogółem dominowały grupy międzynarodowe, tj. w przetwórstwie przemysłowym grupy okrojone pod kontrolą polską i zagraniczną (odpowiednio 47,5% i 42,0% ogółem pracujących w tej sekcji), natomiast w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – grupy okrojone pod kontrolą zagraniczną (51,8% ogółem pracujących w tej sekcji).

Wykres 20. Liczba pracujących w grupach przedsiębiorstw według sekcji PKD i typów grup w 2023 r.



W grupach międzynarodowych ponad połowę pracujących stanowiły osoby zatrudnione w przetwórstwie przemysłowym oraz w handlu – łącznie 58,2% ogółu pracujących w grupach pod kontrolą polską oraz 62,0% ogółu pracujących w grupach pod kontrolą zagraniczną. W strukturze grup krajowych udział pracujących w poszczególnych sekcjach był bardziej zróżnicowany niż w pozostałych typach grup, przy czym największą liczbą pracujących charakteryzowały się grupy prowadzące działalność w zakresie handlu i naprawy pojazdów samochodowych, transportu i gospodarki magazynowej oraz przetwórstwa przemysłowego (łącznie ponad 1/2 ogółu pracujących w grupach krajowych).

Wykres 21. Struktura liczby pracujących w grupach przedsiębiorstw według typów grup i sekcji PKD w 2023 r.

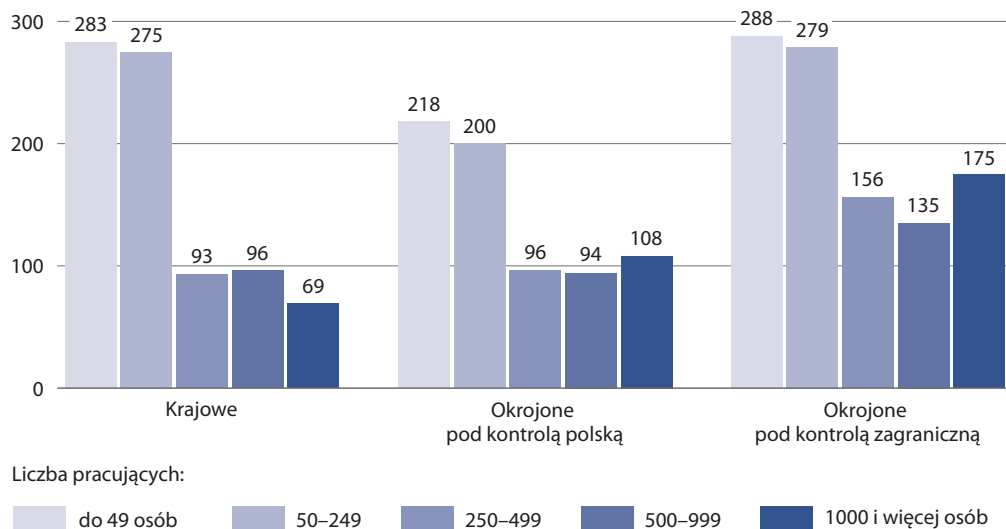


W 2023 r., podobnie jak w roku poprzednim, ponad połowę ogółu grup przedsiębiorstw stanowiły grupy o liczbie pracujących do 249 osób (60,2%). Grupy największe (z przedziału 1000 i więcej osób), stanowiące 13,7% ogółu grup, były miejscem pracy dla 78,2% ogółu pracujących w grupach przedsiębiorstw w 2023 r.

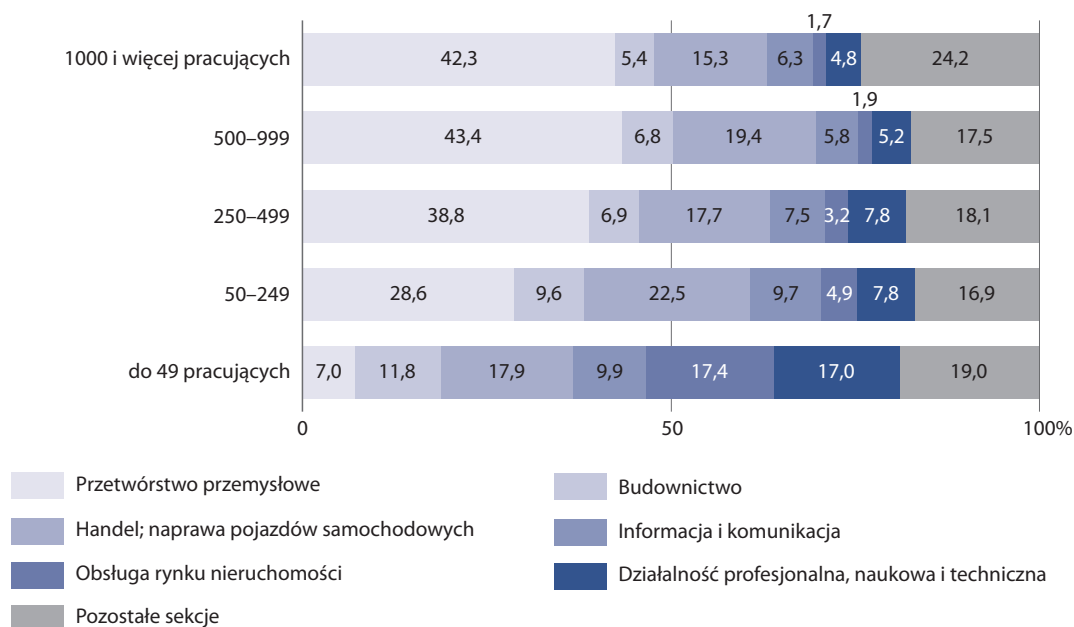
Tablica 7. Liczba pracujących w grupach przedsiębiorstw według klas wielkości grupy w 2023 r.

Wyszczególnienie	Liczba pracujących w grupie				
	do 49 osób	50–249	250–499	500–999	1000 i więcej osób
Liczba grup	789	754	345	325	352
Liczba pracujących	12 297	99 402	124 341	222 203	1 648 055

Rozpatrując strukturę typów grup ze względu na udział w nich poszczególnych klas wielkości, należy odnotować, że grupy najmniejsze (o liczbie pracujących do 49 osób) oraz z przedziału 50–249 osób pracujących stanowiły łącznie dominujący udział we wszystkich typach grup i wynosiły 68,4% ogółu grup krajowych, 58,4% ogółu grup okrojonych pod kontrolą polską oraz 54,9% ogółu grup okrojonych pod kontrolą zagraniczną. Grup większych (o liczbie pracujących 1000 i więcej osób) najwięcej było w grupach okrojonych pod kontrolą zagraniczną.

Wykres 22. Liczba grup przedsiębiorstw według typów grup i klas wielkości w 2023 r.

Działalność największych pod względem liczby pracujących grup (1000 i więcej osób) koncentrowała się głównie w przetwórstwie przemysłowym, skupiającym 42,3% ogółu grup tej klasy wielkości i 30,3% pracujących w nich osób. Drugim pod względem udziału rodzajem działalności prowadzonej przez największe grupy był handel i naprawa pojazdów samochodowych – obejmował odpowiednio 15,3% grup i 22,3% pracujących. Działalność najmniejszych grup (do 49 pracujących) była bardziej zróżnicowana. Najwięcej z nich prowadziło działalność związaną z handlem i naprawą pojazdów samochodowych (17,9%), obsługą rynku nieruchomości (17,5%), działalnością profesjonalną naukową i techniczną (17,0%) oraz budownictwem (11,8%). Najwyższy udział pod względem liczby pracujących wśród najmniejszych grup miały grupy prowadzące działalność w zakresie handlu i naprawy pojazdów samochodowych (22,9%).

Wykres 23. Struktura grup przedsiębiorstw według klas wielkości i sekcji PKD w 2023 r.

Wśród grup prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego zaobserwowano odmienny niż w całej gospodarce udział grup z poszczególnych klas wielkości. W tej sekcji zanotowano niższy udział grup najmniejszych o liczbie pracujących do 49 osób (7,9% wobec 30,8% ogółem), a wyższy udział grup większych (o liczbie pracujących z przedziałów 250–499 osób i 500–999 osób oraz 1000 i więcej osób) – odpowiednio: 19,3%, 20,3% i 21,4% wobec 13,5%, 12,7% i 13,7% dla ogółem.

Rozdział 4. Wyniki finansowe grup przedsiębiorstw sporządzających skonsolidowane sprawozdania finansowe

Poniższa analiza obejmuje wybrane dane ze skonsolidowanych sprawozdań finansowych pozyskane od podmiotów dominujących, które konsolidowały wyniki finansowe grup przedsiębiorstw.

Konsolidacja polega na łączeniu sprawozdań finansowych jednostek tworzących grupę kapitałową przez sumowanie odpowiednich pozycji sprawozdań finansowych jednostki dominującej i jednostek zależnych, z uwzględnieniem niezbędnych wyłączeń i korekt.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe to sprawozdanie finansowe sporządzane dla grupy przedsiębiorstw, obejmujące dane jednostki dominującej i jednostek od niej zależnych wszystkich szczebli, bez względu na ich siedzibę, zestawione w taki sposób, jakby grupa stanowiła jedną jednostkę.

W 2023 r. spośród ogółu wyodrębnionych 2565 grup przedsiębiorstw 993 konsolidowały swoje wyniki finansowe (tj. o 63 grupy więcej niż w roku ubiegłym). Najwięcej skonsolidowanych sprawozdań sporządzały grupy krajowe (38,0%).

Podobnie jak przed rokiem, najwyższy poziom aktywów i kapitałów własnych, a także uzyskanych przychodów operacyjnych przypadał na grupy okrojone pod kontrolą polską. Grupy te osiągnęły także najwyższy udział w wypracowanym zysku brutto i netto oraz wygenerowały najwyższe wyniki finansowe.

Wykres 24. Struktura wybranych danych finansowych grup przedsiębiorstw według typów grup w 2023 r.



Grupy okrojone pod kontrolą polską w 2023 r. charakteryzowały się najniższym poziomem wskaźników rentowności, natomiast najbardziej korzystnym poziomem wskaźników zadłużenia.

4.1. Skonsolidowany bilans

Aktywa stanowią powstały w wyniku dokonanych w przeszłości operacji zbiorów przydatnych gospodarczo, kontrolowanych przez jednostkę składników majątkowych (zasobów), o wiarygodnie ustalonej wartości, które według oczekiwań przyniosą w przyszłości korzyści ekonomiczne. Aktywa bilansu dzielą się na aktywa trwałe i aktywa obrotowe. Od 1 stycznia 2016 r. aktywa obejmują także należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne.

Pasywa obejmują kapitały (fundusze) własne oraz zobowiązania i rezerwy na zobowiązania.

Wartość aktywów ogółem całej badanej zbiorowości grup przedsiębiorstw na dzień 31 grudnia 2023 r. wyniosła łącznie 1904,2 mld zł (wobec 1796,9 mld zł w roku ubiegłym). Udziały poszczególnych typów grup w aktywach ogółem uległy nieznacznym zmianom w porównaniu z rokiem poprzednim. Ponad połowa aktywów ogółem grup przedsiębiorstw (55,5%) była w posiadaniu grup okrojonych pod kontrolą polską, 24,4% grup okrojonych kontrolowanych przez podmioty zagraniczne, a pozostałe 20,1% należało do grup krajowych.

Tablica 8. Wybrane dane ze skonsolidowanych aktywów według typów grup w 2023 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Krajowe	Okrojone pod kontrolą polską	Okrojone pod kontrolą zagraniczną
	w mln zł			
Aktywa ogółem	1 904 244,8	382 401,2	1 056 431,8	465 411,8
w tym:				
aktywa trwałe	1 111 486,5	190 852,2	662 380,5	258 253,8
w tym:				
rzeczowe aktywa trwałe	702 008,7	108 484,6	481 492,1	112 032,0
wartości niematerialne i prawne	95 097,8	5 890,1	47 419,5	41 788,2
aktywa obrotowe	790 323,9	191 160,4	392 561,4	206 602,1
w tym:				
zapasy	193 232,7	36 067,5	116 108,5	41 056,7
inwestycje krótkoterminowe	197 175,2	54 328,6	103 219,8	39 626,8

Wśród aktywów ogółem badanych grup przedsiębiorstw ponad połowę stanowiły aktywa trwałe. Ich udział w wartości aktywów ogółem kształtował się od 49,9% dla grup krajowych do 62,7% dla grup okrojonych pod kontrolą polską. Główną pozycję aktywów trwałych (63,2% wartości ogółem) stanowiły rzeczowe aktywa trwałe. Udział ten dla poszczególnych typów grup był zróżnicowany i wyniósł 72,7% dla grup okrojonych pod kontrolą polską, 56,8% dla grup krajowych i 43,4% dla grup okrojonych pod kontrolą zagraniczną. Grupy międzynarodowe charakteryzowały się znacznie wyższym udziałem wartości niematerialnych i prawnych w aktywach trwałych niż grupy krajowe (tj. 7,2% dla grup pod kontrolą polską i 16,2% dla grup okrojonych pod kontrolą zagraniczną wobec 3,1% dla grup krajowych).

Aktywa obrotowe ogółu grup sporządzających skonsolidowane sprawozdania ukształtowały się na poziomie 790,3 mld zł, przy czym blisko 1/4 ich wartości w 2023 r. stanowiły zapasy (193,2 mld zł, tj. spadek wartości zapasów w porównaniu z rokiem poprzednim o 9,6%). Udział zapasów w wartości aktywów obrotowych

był zróżnicowany dla poszczególnych typów grup, przy czym dla grup okrojonych pod kontrolą polską udział ten ukształtował się na najwyższym poziomie (29,6%), 1,5-krotnie wyższym niż dla pozostałych typów. Udział inwestycji krótkoterminowych w strukturze aktywów obrotowych ogółu grup kształtował się na poziomie 24,9%, najwyższy udział charakteryzował grupy krajowe (28,4%).

Łączna wartość kapitałów własnych na koniec 2023 r. wykazana przez badane grupy przedsiębiorstw sporządzające bilanse skonsolidowane wyniosła 768,0 mld zł (wobec 705,4 mld zł w roku ubiegłym).

Tablica 9. Wybrane dane ze skonsolidowanych pasywów według typów grup w 2023 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Krajowe	Okrojone pod kontrolą polską	Okrojone pod kontrolą zagraniczną
	w mln zł			
Pasywa ogółem	1 904 244,8	382 401,2	1 056 431,8	465 411,8
w tym:				
kapitał własny	768 022,0	146 540,4	464 630,6	156 851,0
w tym kapitał podstawowy	194 099,6	44 736,5	117 897,2	31 465,9
zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	1 116 486,6	230 151,2	581 418,2	304 917,3

Najwięcej, tj. 60,5% wartości kapitałów własnych na koniec 2023 r. należało do grup okrojonych pod kontrolą podmiotów polskich (wobec 63,8% w 2022 r.). Udział kapitału własnego ogółu grup w wartości pasywów ogółem wynosił 40,3%, przy czym najwyższy odsetek (44,0%) zaobserwowano dla grup okrojonych pod kontrolą polską, a najniższy (33,7%) dla grup okrojonych kontrowanych przez podmioty zagraniczne.

Dominujący udział w strukturze pasywów (58,6%) miały zobowiązania i rezerwy na zobowiązania, których wartość ogółem wyniosła 1 116,5 mld zł (wobec 1 133,9 mld zł w roku ubiegłym). W największym stopniu finansowanie majątku zobowiązaniami charakteryzowało grupy okrojone pod kontrolą zagraniczną (blisko 65,5% wartości pasywów ogółem).

Ze względu na rodzaj działalności, najwyższy odsetek aktywów ogółem, podobnie jak w roku ubiegłym, stanowiły aktywa grup, których przeważająca działalność związana była z przetwórstwem przemysłowym (31,9%).

Największym kapitałem własnym, analogicznie jak w przypadku aktywów ogółem, dysponowały grupy z sekcji przetwórstwo przemysłowe, na które przypadało 41,7% kapitału własnego grup ogółem.

Tablica 10. Wybrane dane ze skonsolidowanych bilansów według sekcji PKD w 2023 r.

Sekcje PKD	Aktywa (Pasywa)	Aktywa trwałe	Aktywa obrotowe	Kapitał własny	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania
	w mln zł				
OGÓŁEM	1 904 244,8	1 111 486,5	790 323,9	768 022,0	1 116 486,6
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	779,6	592,2	187,4	292,0	487,6
Górnictwo i wydobywanie	94 606,3	70 645,5	23 945,1	48 567,5	45 954,1
Przetwórstwo przemysłowe	607 519,0	343 139,0	263 699,7	320 609,4	276 840,3
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	230 842,4	155 335,2	75 491,7	87 677,4	140 396,2
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	10 944,9	7 966,0	2 978,1	4 770,4	6 111,5
Budownictwo	70 953,7	22 573,8	48 111,3	26 101,2	44 170,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	187 010,0	78 120,9	108 793,6	67 151,6	117 778,9
Transport i gospodarka magazynowa	221 040,3	183 052,2	37 985,1	67 343,7	150 559,9
Zakwaterowanie i gastronomia	3 924,1	2 705,6	1 199,8	1 984,7	1 847,5
Informacja i komunikacja	148 253,5	104 706,1	43 057,6	62 201,2	85 847,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	178 151,5	46 915,8	131 137,2	22 823,3	155 131,6
Obsługa rynku nieruchomości	61 537,2	46 081,9	15 106,4	29 928,9	32 797,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	25 090,0	10 238,1	14 492,7	6 359,8	17 189,3
Administrowanie i działalność wspierająca	46 069,2	27 434,2	18 603,2	13 805,4	32 130,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	9 305,6	7 506,0	1 795,7	4 440,9	4 735,2
Pozostała działalność usługowa	792,9	370,7	418,0	565,7	491,0
Pozostałe sekcje	7 424,6	4 103,3	3 321,3	3 398,9	4 018,8

4.2. Skonsolidowany rachunek zysków i strat

Przychody operacyjne ogółem obejmują przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz pozostałe przychody operacyjne.

Koszty operacyjne ogółem obejmują koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów oraz pozostałe koszty operacyjne.

Wynik finansowy z działalności operacyjnej to różnica między przychodami operacyjnymi ogółem a kosztami operacyjnymi ogółem.

Wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (-).

Wynik finansowy netto to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

W 2023 r. grupy przedsiębiorstw uzyskały łącznie 1864,8 mld zł przychodów operacyjnych ogółem (1635,8 mld zł w 2022 r.). Największy odsetek przychodów operacyjnych (55,3%) przypadła na grupy okrojone pod kontrolą polską.

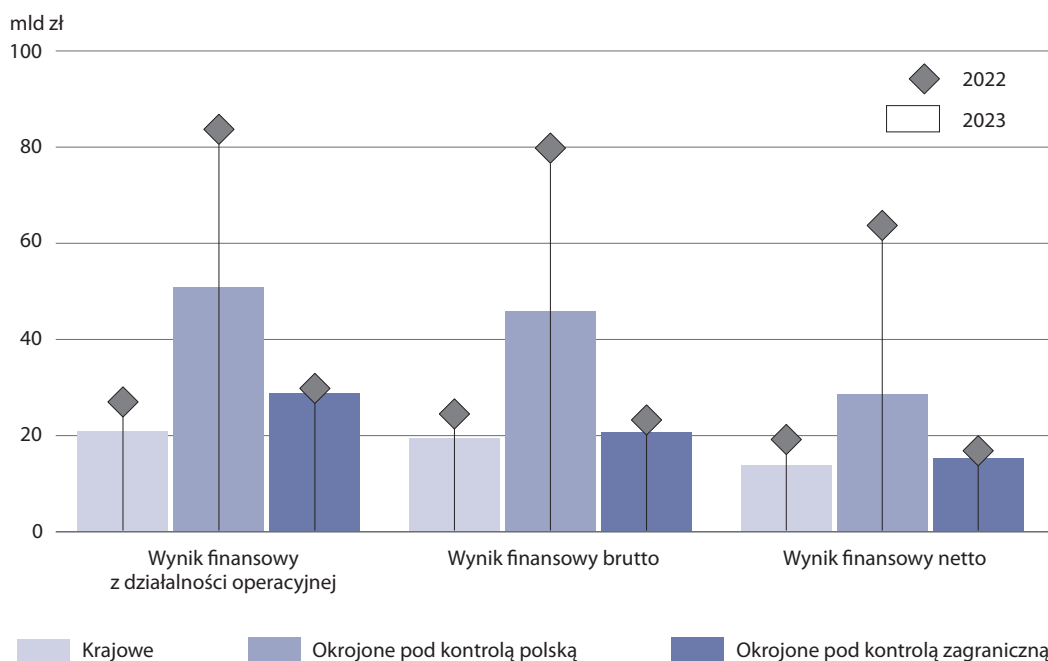
Wyniki finansowe ogółu grup przedsiębiorstw sporządzających w 2023 r. sprawozdania finansowe kształtowały się na poziomie niższym niż w roku poprzednim. Łączny wynik finansowy z działalności operacyjnej grup przedsiębiorstw wyniósł 100,6 mld zł (wobec 141,4 mld zł w 2022 r.), z czego połowę uzyskały grupy okrojone pod kontrolą polską. Wyniki finansowe brutto i netto ogółem badanej zbiorowości wyniosły odpowiednio 85,9 mld zł i 57,7 mld zł (wobec 128,5 mld zł i 100,5 mld zł w 2022 r.).

Tablica 11. Wybrane dane ze skonsolidowanych rachunków zysków i strat według typów grup w 2023 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Krajowe	Okrojone pod kontrolą polską	Okrojone pod kontrolą zagraniczną
	w mln zł			
Przychody operacyjne ogółem	1 864 775,0	389 974,9	1 030 378,1	444 422,1
w tym przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	1 790 270,2	371 222,4	997 203,8	421 844,0
Koszty operacyjne ogółem	1 764 176,8	368 985,3	979 544,2	415 647,3
Wynik finansowy z działalności operacyjnej	100 598,2	20 989,7	50 833,8	28 774,7
Wynik finansowy brutto	85 943,0	19 517,2	45 805,6	20 620,2
Wynik finansowy netto	57 737,8	13 743,9	28 578,6	15 415,3

Podobnie jak w roku poprzednim, najwyższe wyniki finansowe w 2023 r. osiągnęły grupy okrojone pod kontrolą polską. Ich udział w wyniku finansowym z działalności operacyjnej ogółem stanowił 50,5%, zaś w wyniku finansowym brutto i netto odpowiednio 53,3% i 49,5%. Wyniki finansowe pozostałych typów grup ukształtowały się na zbliżonym poziomie, 2-krotnie niższym niż dla grup okrojonych pod kontrolą polską.

Wszystkie typy grup odnotowały spadek wyników finansowych w skali roku. Największy spadek zaobserwowano dla grup okrojonych pod kontrolą polską (średnio o 45%), wskutek czego ich udział w strukturze wyników finansowych ogółem zmniejszył się w stosunku do roku 2022. Grupy okrojone pod kontrolą zagraniczną zanotowały najmniejszy spadek wyników finansowych w skali roku (średnio o 9%), a ich udział w strukturze wzrósł.

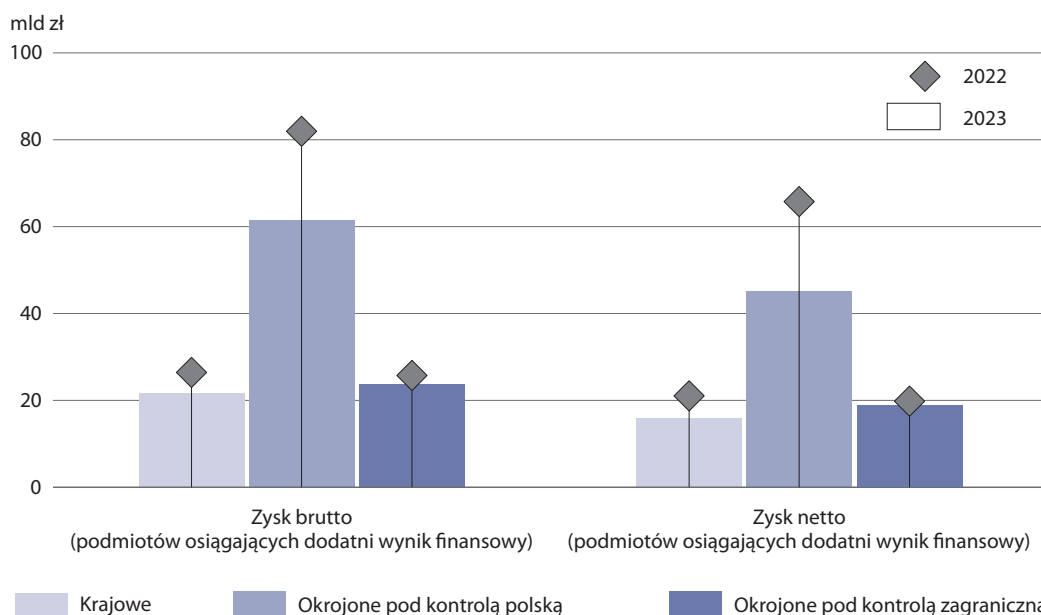
Wykres 25. Wyniki finansowe grup przedsiębiorstw sporządzających skonsolidowane sprawozdania według typów grup

Większość poszczególnych typów grup przedsiębiorstw wypracowała w 2023 r. zyski (tj. dodatnie wyniki finansowe), przy czym najwyższy odsetek charakteryzował grupy krajowe. W porównaniu z rokiem 2022, grupy okrojone pod kontrolą zagraniczną zanotowały wzrost odsetka grup osiągających zysk brutto oraz zysk netto, a pozostałe typy grup spadek, w tym najwyższy spadek grupy okrojone pod kontrolą polską (odpowiednio po 8,4 p.proc.).

Tablica 12. Grupy przedsiębiorstw wykazujące dodatnie skonsolidowane wyniki finansowe w 2023 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Krajowe	Okrojone pod kontrolą polską	Okrojone pod kontrolą zagraniczną
Udział grup wykazujących zysk brutto w %	83,4	85,4	80,4	84,2
Zysk brutto w mln zł	106 949,3	21 674,6	61 487,1	23 787,6
Udział grup wykazujących zysk netto w %	82,0	83,8	78,9	83,2
Zysk netto w mln zł	79 919,8	15 862,9	45 134,2	18 922,6

Biorąc pod uwagę wysokość zysków osiągniętych przez poszczególne typy grup, najwyższy zysk brutto i netto w 2023 r. (stanowiący odpowiednio 57,5% i 56,5% zysku brutto i zysku netto ogółu grup wykazujących dodatnie skonsolidowane wyniki finansowe) wygenerowały grupy okrojone pod kontrolą polską.

Wykres 26. Zyski grup przedsiębiorstw wykazujących dodatnie skonsolidowane wyniki finansowe

Ze względu na rodzaj prowadzonej działalności, podobnie jak w roku 2022, najwyższe przychody operacyjne uzyskały grupy przedsiębiorstw, których rodzajem działalności było przetwórstwo przemysłowe oraz handel i naprawa pojazdów samochodowych, co stanowiło łącznie ponad 60% przychodów operacyjnych ogółem uzyskanych przez wszystkie grupy.

Najwyższy wynik finansowy brutto i netto w 2023 r. wygenerowały grupy działające w obszarze przetwórstwa przemysłowego (odpowiednio 54,4% i 57,8%) oraz handlu i naprawy pojazdów samochodowych (odpowiednio 13,6% i 15,4%). W niemal wszystkich analizowanych działalnościach wyniki finansowe brutto i netto ogółu grup były dodatnie.

Tablica 13. Wybrane dane ze skonsolidowanych rachunków zysków i strat według sekcji PKD w 2023 r.

Sekcje PKD	Przychody operacyjne	Koszty operacyjne ogółem	Wynik finansowy z działalności operacyjnej	Wynik finansowy brutto	Wynik finansowy netto
OGÓŁEM	1 864 775,0	1 764 176,8	100 598,2	85 943,0	57 737,8
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	662,1	611,3	50,9	48,9	38,3
Górnictwo i wydobywanie	79 321,7	76 693,9	2 627,8	2 977,2	229,2
Przetwórstwo przemysłowe	770 369,6	722 220,9	48 148,6	46 758,4	33 386,7
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	237 116,6	233 905,5	3 211,2	-1 354,8	-3 064,5
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	9 069,5	8 461,3	608,2	535,0	436,8
Budownictwo	66 066,3	61 065,3	5 001,0	5 240,9	3 987,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	380 507,1	365 075,3	15 431,7	11 723,0	8 866,0
Transport i gospodarka magazynowa	62 938,1	62 699,7	238,4	1 444,1	420,2
Zakwaterowanie i gastronomia	1 350,7	1 216,6	134,1	131,4	93,6
Informacja i komunikacja	95 799,6	85 073,3	10 726,3	7 164,3	5 454,5
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11 727,2	8 041,5	3 685,7	1 429,6	523,4
Obsługa rynku nieruchomości	19 139,1	16 110,2	3 029,0	2 426,5	1 780,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	26 182,3	24 272,5	1 909,9	2 012,2	1 204,1
Administrowanie i działalność wspierająca	34 147,4	30 544,3	3 603,1	3 350,9	2 803,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	9 526,7	8 581,7	945,0	732,4	559,9
Pozostała działalność usługowa	671,5	670,8	0,6	-29,3	-63,9
Pozostałe sekcje	60 179,5	58 932,7	1 246,7	1 352,3	1 082,6

4.3. Wybrane wskaźniki ekonomiczne

Wskaźnik rentowności aktywów to relacja wyniku finansowego netto do wartości aktywów.

Wskaźnik rentowności kapitału własnego to relacja wyniku finansowego netto do wartości kapitału (funduszu) własnego.

Wskaźnik rentowności sprzedaży netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów.

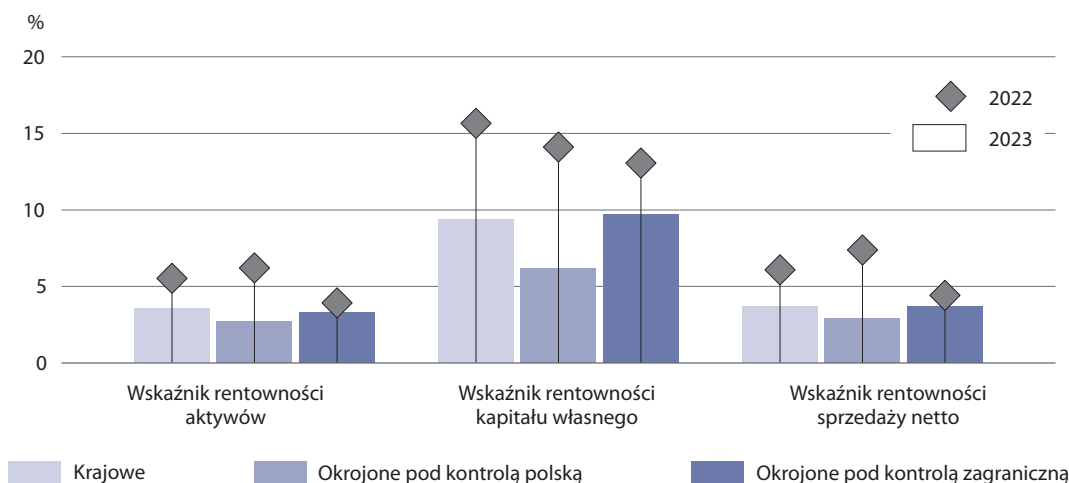
Wskaźnik produktywności aktywów to relacja przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do wartości aktywów.

Wskaźnik ogólnego zadłużenia to relacja zobowiązań i rezerw na zobowiązania do wartości aktywów (pasywów).

Wskaźnik zadłużenia kapitału własnego to relacja zobowiązań i rezerw na zobowiązania do wartości kapitału (funduszu) własnego.

W 2023 r. wskaźniki rentowności aktywów, kapitału własnego i sprzedaży netto dla ogółu analizowanych grup przedsiębiorstw ukształtowały się na mniej korzystnym poziomie niż w roku ubiegłym i wyniosły odpowiednio: 3,0%, 7,5%, 3,2% (w 2022 r. odpowiednio: 5,6%, 14,3%, 6,4%).

Wykres 27. Wskaźniki rentowności grup przedsiębiorstw sporządzających skonsolidowane sprawozdania według typów grup



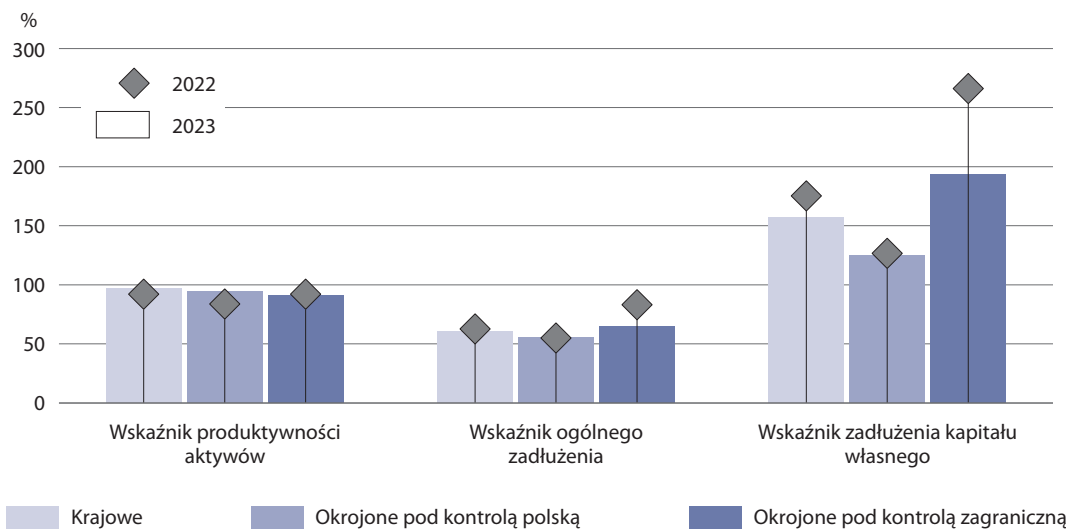
Wszystkie typy grup charakteryzowały się w 2023 r. dodatnimi wskaźnikami rentowności. Rentowności aktywów, kapitału własnego i sprzedaży netto dla grup krajowych oraz okrojonych pod kontrolą zagraniczną kształtowały się na zbliżonym poziomie, wyższym niż przeciętna dla ogółu. Najniższe wskaźniki rentowności w analizowanym okresie odnotowały grupy okrojone kontrolowane przez podmioty polskie.

Omawiane wskaźniki ukształtowały się na mniej korzystnym poziomie niż w roku ubiegłym dla każdego typu grupy. Najwyższy, 2-krotny spadek rentowności w porównaniu z rokiem 2022 odnotowały grupy okrojone pod kontrolą polską (w granicach 3,5–8,0 p.proc.), na co wpływ miał spadek, wyższy niż w przypadku pozostałych typów grup, wypracowanego przez nie wyniku finansowego netto.

Wskaźnik produktywności aktywów, informujący o zdolności wykorzystania posiadanych aktywów do generowania przychodów, uległ niewielkiej poprawie w skali roku i wyniósł dla ogółu badanej zbiorowości 94,0% (wobec 87,0% w roku 2022).

Wzrost wskaźnika produktywności w porównaniu z rokiem ubiegłym zanotowano w grupach krajowych (o 5,4 p.proc.) oraz okrojonych pod kontrolą polską (o 11,2 p.proc.), zaś w grupach okrojonych pod kontrolą zagraniczną spadł (o 1,8 p.proc.). W 2023 r. najwyższą wartość wskaźnika produktywności zaobserwowano dla grup krajowych (97,1%).

Wykres 28. Wybrane wskaźniki produktywności i zadłużenia grup przedsiębiorstw sporządzających skonsolidowane sprawozdania według typów grup



W 2023 r. analizowane wskaźniki zadłużenia dla ogółu grup przedsiębiorstw uległy niewielkiej poprawie w porównaniu z rokiem ubiegłym. Wskaźnik ogólnego zadłużenia dla całej badanej zbiorowości grup wyniósł 58,6% (wobec 63,1% w roku ubiegłym), a wskaźnik zadłużenia kapitału własnego – 145,4% (wobec 160,7% w roku ubiegłym).

Podobnie jak w roku poprzednim, najwyższy poziom omawianych wskaźników zadłużenia zanotowały grupy okrojone pod kontrolą zagraniczną (ogólnego – 65,5%, kapitału własnego – 194,4%). Najniższy poziom omawianych wskaźników pozostawał dla grup okrojonych pod kontrolą polską (ogólnego – 55,0%, kapitału własnego – 125,1%), dzięki czemu grupy te nadal charakteryzowały się największą samodzielnością finansową. W 2023 r. grupy krajowe oraz okrojone pod kontrolą zagraniczną zanotowały poprawę obu analizowanych wskaźników zadłużenia, podczas gdy dla grup okrojonych kontrolowanych przez podmioty polskie wskaźniki powyższe pozostały na zbliżonym poziomie jak w roku ubiegłym.

Ze względu na przeważający rodzaj działalności grup przedsiębiorstw, w 2023 r. najwyższą rentowność aktywów i kapitału własnego wykazały grupy prowadzące działalność w zakresie administrowania i działalności wspierającej (odpowiednio 6,1% i 20,3%), a rentowność sprzedaży netto grupy zajmujące się obsługą rynku nieruchomości (9,9%). Grupy przedsiębiorstw z niemal wszystkich analizowanych sekcji wykazały dodatnie wartości wskaźników rentowności w badanym roku. Ujemne wskaźniki zanotowały grupy związane z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę oraz z pozostałą działalnością usługową.

Zakres wskaźnika ogólnego zadłużenia charakteryzował się dużą rozpiętością w zależności od rodzaju działalności grup przedsiębiorstw i w 2023 r. kształtował się na poziomie od 45,6% dla grup prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego do 87,1% dla grup związanych z działalnością finansową i ubezpieczeniową.

Tablica 14. Wybrane wskaźniki grup przedsiębiorstw według sekcji PKD w 2023 r.

Sekcje PKD	Wskaźnik rentowności aktywów	Wskaźnik rentowności kapitału własnego	Wskaźnik rentowności sprzedaży netto	Wskaźnik zadłużenia ogólnego
	w %			
OGÓŁEM	3,0	7,5	3,2	58,6
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4,9	13,1	6,2	62,5
Górnictwo i wydobywanie	0,2	0,5	0,3	48,6
Przetwórstwo przemysłowe	5,5	10,4	4,5	45,6
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	-1,3	-3,5	-1,3	60,8
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	4,0	9,2	4,9	55,8
Budownictwo	5,6	15,3	6,2	62,3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	4,7	13,2	2,4	63,0
Transport i gospodarka magazynowa	0,2	0,6	0,7	68,1
Zakwaterowanie i gastronomia	2,4	4,7	7,7	47,1
Informacja i komunikacja	3,7	8,8	5,9	57,9
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0,3	2,3	5,1	87,1
Obsługa rynku nieruchomości	2,9	5,9	9,9	53,3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4,8	18,9	4,7	68,5
Administrowanie i działalność wspierająca	6,1	20,3	8,5	69,7
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	6,0	12,6	5,9	50,9
Pozostała działalność usługowa	-8,1	-11,3	-10,3	61,9

Uwagi metodologiczne

Szczegółowe informacje dotyczące badania grup przedsiębiorstw znajdują się na stronie Głównego Urzędu Statystycznego https://stat.gov.pl/publikacje_w_opracowaniu_„Zeszyt_metodologiczny_Badania_przedsiębiorstw_niefinansowych”.

1. Grupy przedsiębiorstw: pojęcie, cechy, struktura

W statystyce europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem Rady (EWG) Nr 696/93, grupę przedsiębiorstw definiuje się jako stowarzyszenie przedsiębiorstw, powiązanych między sobą więzami prawno-finansowymi, posiadających wspólny ośrodek decyzyjny oraz jednoczących niektóre aspekty zarządzania finansami i podatkami. Zgodnie z tą definicją, w opracowaniu przyjęto, iż:

Grupa przedsiębiorstw to przedsiębiorstwa samodzielne pod względem prawnym, jednak wzajemnie od siebie zależne gospodarczo ze względu na istniejące między nimi powiązania w zakresie kontroli i/lub własności. W ramach grupy wyodrębnia się powiązania pomiędzy jednostką dominującą a jednostkami zależnymi. Grupa przedsiębiorstw może powstać zarówno w wyniku ukształtowania się określonych stosunków prawnych, jak i w wyniku wywierania przez jedno przedsiębiorstwo decydującego wpływu na działalność innego, w tym na skutek zawarcia umowy. Nie zawsze jako kryterium istnienia grupy należy przyjąć związki kapitałowe, lecz istnienie wspólnego ośrodka podejmowania decyzji ekonomicznych wyznaczających strategię działania. Grupa przedsiębiorstw może mieć więcej niż jeden ośrodek decyzyjny, szczególnie do podejmowania decyzji w zakresie strategii, produkcji, sprzedaży, podatków, polityki finansowej. Tworzy całość gospodarczą, upoważnioną do dokonywania wyborów, zwłaszcza dotyczących jednostek, które obejmuje. W ramach grupy przedsiębiorstw można często wyodrębnić podgrupy.

O istnieniu grupy przedsiębiorstw świadczy fakt występowania powiązań w zakresie kontroli między co najmniej dwiema jednostkami: jednostką dominującą a jednostką zależną

Jednostka dominująca to jednostka sprawująca kontrolę nad co najmniej jedną jednostką wchodzącą w skład grupy (jednostką zależną).

Jednostka zależna to jednostka, która jest kontrolowana przez jednostkę dominującą.

Kontrola oznacza możliwość decydowania o wspólnej strategii organizacji, wszelkie formy bezpośredniego lub pośredniego uzyskania przez jednostkę uprawnień, które osobno albo łącznie umożliwiają wywieranie decydującego wpływu na inną jednostkę lub jednostki.

Kontrola nad przedsiębiorstwem może być sprawowana bezpośrednio lub pośrednio, tj. poprzez inne jednostki wchodzące w skład grupy. Na skutek pośredniej zależności między jednostkami w grupach może występować wiele szczebli kontroli. Stąd jednostka dominująca może pełnić w łańcuchu powiązań kontrolnych różną rolę, tj.:

- **jednostki dominującej najwyższego szczebla** (globalnej głowy grupy), tj. jednostki dominującej, która nie jest kontrolowana bezpośrednio ani pośrednio przez żadną inną jednostkę; pojęcie jednostki dominującej najwyższego szczebla odnosi się do jednostki najwyższej usytuowanej w łańcuchu powiązań kontrolnych lub
- **jednostki dominującej pośredniego szczebla**, tj. jednostki sprawującej kontrolę nad co najmniej jedną jednostką wchodzącą w skład grupy (jednostką zależną), a jednocześnie znajdującej się pod kontrolą innej jednostki dominującej (wyższego szczebla).

W skład grupy przedsiębiorstw mogą wchodzić jednostki mające siedziby w różnych krajach. Ze względu na możliwość występowania w ramach grupy powiązań ponadnarodowych, wyróżniane się dwa podstawowe typy grup przedsiębiorstw:

- **krajowa grupa przedsiębiorstw**, tj. grupa składająca się z przedsiębiorstw (zarówno jednostek dominujących, jak i zależnych) mających siedziby wyłącznie na terenie jednego kraju,

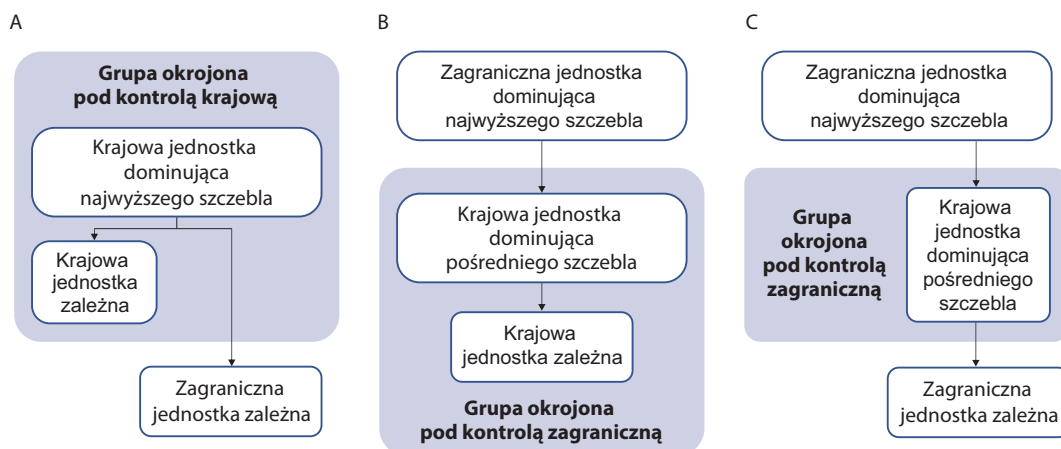
- **międzynarodowa grupa przedsiębiorstw**, tj. grupa składająca się z co najmniej dwóch przedsiębiorstw mających siedziby w różnych krajach, przy czym w jednym z nich ma siedzibę jednostka dominująca najwyższego szczebla.

W statystyce europejskiej ta część grupy międzynarodowej, której przedsiębiorstwa mają siedziby na terenie jednego kraju określona jest mianem tzw. **okrojonej (niepełnej) grupy przedsiębiorstw**. Przyjmując jako kryterium podziału lokalizację jednostki dominującej najwyższego szczebla (tzw. globalnej głowy grupy), można wyróżnić grupę okrojoną pod kontrolą krajową lub zagraniczną.

Grupa okrojona pod kontrolą krajową to część grupy międzynarodowej, dla której jednostką dominującą najwyższego szczebla jest jednostka krajowa. Poza granicami kraju zlokalizowane są tylko jednostki od niej zależne (bezpośrednio lub pośrednio) – zob. schemat 1A.

Grupa okrojona pod kontrolą zagraniczną to część grupy międzynarodowej zlokalizowana w jednym kraju, na czele której stoi krajowa jednostka dominująca pośredniego szczebla, będąca jednocześnie zależną od jednostki zagranicznej (zob. schemat 1B i 1C).

Schemat 1. Przykłady struktur grup okrojonych



Źródło: Opracowanie własne GUS.

2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy badania

Badanie grup przedsiębiorstw działających w Polsce prowadzone jest z częstotliwością roczną na formularzu GP – Sprawozdanie statystyczne dla grup przedsiębiorstw. Podmiotami zobowiązanymi do sporządzania sprawozdania są jednostki prawne należące do grup przedsiębiorstw, bez względu na liczbę pracujących, zorganizowane w formie spółek osobowych (z wyłączeniem spółek jawnych i partnerskich), spółek kapitałowych, oddziałów przedsiębiorców zagranicznych, przedsiębiorstw państwowych, spółdzielni, których przeważający rodzaj działalności jest zaklasyfikowany do następujących sekcji według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

Oznaczenie sekcji	Opis
A*	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe

Oznaczenie sekcji	Opis
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J**	Informacja i komunikacja
K***	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
P****	Edukacja
Q*****	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R*****	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S*****	Pozostała działalność usługowa

* sekcja A – z wyłączeniem osób fizycznych prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne

** sekcja J – z wyłączeniem instytucji kultury mających osobowość prawną

*** sekcja K – z wyłączeniem banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, instytucji ubezpieczeniowych, biur i domów maklerskich, towarzystw i funduszy inwestycyjnych oraz towarzystw i funduszy emerytalnych

**** sekcja P – z wyłączeniem szkół wyższych

***** sekcja Q – z wyłączeniem samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej

***** sekcja R – z wyłączeniem instytucji kultury mających osobowość prawną

***** sekcja S – z wyłączeniem działu 94

Ze względu na powiązania występujące w ramach grup przedsiębiorstw, w badaniu mogą być pozyskiwane informacje o podmiotach prowadzących także inne rodzaje działalności.

Dalszym badaniem i analizą statystyczną objęte są zarówno wyodrębnione grupy przedsiębiorstw, jak i wchodzące w ich skład jednostki prawne.

Zakres przedmiotowy badania grup przedsiębiorstw jest dostosowany do informacji, które mogą być dostarczane przez jednostki dominujące i zależne.

Od wszystkich podmiotów, które na koniec 2023 r. należały do grup przedsiębiorstw, pozyskiwane są informacje na tema:

- pozycji danej jednostki prawnej w łańcuchu kontroli w grupie. Podmioty powiązane określają swoją pozycję w grupie jako jednostki: dominujące najwyższego szczebla, dominujące pośredniego szczebla lub zależne,
- nazwy grupy i przeważającego rodzaju działalności grupy według klasyfikacji PKD 2007.

Od jednostek zależnych i dominujących pośredniego szczebla zbierane są:

- dane dotyczące jednostki sprawującej bezpośrednią kontrolę nad jednostką sprawozdawczą i jednostki dominującej najwyższego szczebla w grupie,
- informacje na temat udziału jednostki sprawującej bezpośrednią kontrolę w ogólnej liczbie głosów oraz w kapitale podstawowym jednostki sprawozdawczej.

Informacje pozyskiwane od podmiotów pełniących rolę jednostek dominujących (najwyższego szczebla lub pośredniego szczebla) w grupie to:

- data powstania grupy,
- wartość kapitału własnego grupy i udział w nim jednostki dominującej,
- liczba pracujących w grupie,
- jednostki bezpośrednio zależne, w tym m.in. informacje o objęciu spółki konsolidacją sprawozdań oraz udziale jednostki dominującej w kapitale zakładowym spółki zależnej,
- jednostki pośrednio zależne.

Jednostki dominujące, które konsolidują wyniki finansowe grup przedsiębiorstw, przekazują dodatkowo wybrane dane ze skonsolidowanego bilansu oraz rachunku zysków i strat, m.in. przychody, koszty, wyniki finansowe, wartość kapitału.

3. Metoda identyfikacji grup przedsiębiorstw

Zebrane w badaniu informacje od jednostek prawnych pozwalają ustalić łańcuch powiązań w zakresie kontroli i wyłonić na tej podstawie grupy przedsiębiorstw, w skład których wchodzi zarówno podmioty działające na terenie kraju, jak i za granicą. Identyfikacja powiązań kontrolnych dokonywana jest na podstawie opracowanych przez Eurostat następujących kryteriów operacyjnych:

1. jednostka prawna bezpośrednio posiada ponad 50% głosów w innej jednostce prawnej (**kontrola bezpośrednia**),
2. jednostka prawna posiada ponad 50% głosów w innej jednostce prawnej poprzez jednostki zależne (**kontrola pośrednia**),
3. jednostka prawna obejmuje pełną konsolidację sprawozdania finansowe innej jednostki prawnej, a żadna inna jednostka prawna nie obejmuje konsolidację tej samej jednostki (**kontrola poprzez pełną konsolidację**),
4. jednostka prawna kontroluje inną jednostkę prawną (jedną lub więcej), nawet jeśli posiada mniej niż 50% jej/ich siły głosu (**kontrola mniejszościowa**), lecz żadna inna jednostka prawna nie posiada większej siły głosów.

Wyodrębnianie grup prowadzone jest metodą „góra-dół” i polega na identyfikacji w łańcuchu powiązań krajowych jednostek dominujących najwyższego szczebla, a następnie przypisaniu im jednostek od nich zależnych bezpośrednio i pośrednio, przy założeniu, iż w danym momencie przedsiębiorstwo może należeć tylko do jednej grupy, a grupy przedsiębiorstw mogą składać się jedynie z całych przedsiębiorstw (nie ich części). Podstawowe informacje opisujące grupy przedsiębiorstw, w tym przeważający rodzaj ich działalności, liczba pracujących w grupie oraz wybrane skonsolidowane wyniki finansowe dla grup (wyłącznie w przypadku sporządzania przez grupę skonsolidowanego sprawozdania finansowego) pozyskiwane są ze sprawozdań jednostek zidentyfikowanych w łańcuchu powiązań jako krajowe jednostki dominujące najwyższego szczebla. W przypadku grup międzynarodowych pod kontrolą zagraniczną wspomniane informacje uzyskiwane są od najwyższej usytuowanej w łańcuchu kontroli krajowej jednostki dominującej pośredniego szczebla. W razie braku sprawozdania od jednostki dominującej najwyższego szczebla, informacje o grupie pozyskiwane są od jednostek dominujących usytuowanych na niższym szczeblu kontroli w grupie przedsiębiorstw.

Ze względu na przyjętą metodę wyodrębniania grup („góra-dół”), w przypadku braku pełnej informacji o grupie, tj. sprawozdania od krajowej jednostki dominującej, należące do niej podmioty krajowe zidentyfikowane w badaniu nie są wiązane w grupy przedsiębiorstw. Jednostki należące do grup, które są bezpośrednio zależne od podmiotów zagranicznych i nie mają powiązań z innymi podmiotami w kraju, także nie są wiązane w grupy. Dla jednostek z tych dwóch zbiorowości prezentowane są wybrane informacje, m.in. o rodzaju prowadzonej działalności i wielkości mierzonej liczbą pracujących.

4. Objasnienia podstawowych pojęć

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe to sprawozdanie finansowe sporządzone dla grupy przedsiębiorstw, obejmujące dane jednostki dominującej i jednostek od niej zależnych wszystkich szczebli, bez względu na ich siedzibę, zestawione w taki sposób, jakby grupa stanowiła jedną jednostkę.

Konsolidacja polega na łączeniu sprawozdań finansowych jednostek tworzących grupę kapitałową przez sumowanie odpowiednich pozycji sprawozdań finansowych jednostki dominującej i jednostek zależnych, z uwzględnieniem niezbędnych wyłączeń i korekt.

Aktywa stanowią powstałe w wyniku dokonanych w przeszłości operacji zbiorów przydatnych gospodarczo, kontrolowanych przez jednostkę składników majątkowych (zasobów), o wiarygodnie ustalonej wartości, które według oczekiwań przyniosą w przyszłości korzyści ekonomiczne. Aktywa bilansu dzielą się na aktywa trwałe i aktywa obrotowe. Od 1 stycznia 2016 r. aktywa obejmują także należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne.

Aktywa trwałe obejmują wartości niematerialne i prawne, rzeczowe aktywa trwałe, należności długoterminowe, inwestycje długoterminowe oraz długoterminowe rozliczenia międzyokresowe. Od 2019 r. aktywa trwałe obejmują także aktywa z tytułu praw do użytkowania.

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Zapasy to rzeczowe składniki aktywów obrotowych, do których zalicza się: materiały – surowce, materiały podstawowe i pomocnicze, półfabrykaty obcej produkcji, opakowania, części zamienne i odpady; produkty gotowe – wyroby gotowe, wykonane usługi, zakończone roboty, w tym także budowlano-montażowe, prace naukowo-badawcze, prace projektowe, geodezyjno-kartograficzne, itp.; półprodukty i produkty w toku – produkcję niezakończoną, tj. produkcję (usługi, w tym roboty budowlane) w toku oraz półfabrykaty (półprodukty) własnej produkcji; towary – rzeczowe składniki majątku obrotowego nabyte w celu odsprzedaży w niezmienionej postaci; zaliczki na poczet dostaw zapasów.

Pasywa obejmują kapitały (fundusze) własne oraz zobowiązania i rezerwy na zobowiązania.

Kapitał (fundusz) własny wykazywany według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki obejmuje: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

Kapitał (fundusz) podstawowy to rzeczywisty wkład właściciela lub współwłaściciela, wniesiony na uruchomienie jednostki gospodarczej z chwilą jej założenia, ewentualnie później podwyższony.

Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania są wynikającym z przyszłych zdarzeń obowiązkiem wykonania świadczeń o wiarygodnie określonej wartości, które powodują wykorzystanie już posiadanych lub przyszłych aktywów jednostki. Obejmują rezerwy na zobowiązania, zobowiązania długoterminowe, zobowiązania krótkoterminowe oraz rozliczenia międzyokresowe.

Przychody z całokształtu działalności (przychody ogółem) obejmują przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, pozostałe przychody operacyjne oraz przychody finansowe.

Przychody operacyjne ogółem obejmują przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz pozostałe przychody operacyjne.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów to przychody netto ze sprzedaży w kraju i na eksport wytworzonych przez jednostkę produktów (wyrobów gotowych, półfabrykatów oraz usług), a także opakowań, wyposażenia i usług obcych, jeżeli są one fakturowane odbiorcom łącznie z produktami; oraz przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, tj. nabyte w celu odsprzedaży w stanie nieprzetworzonym rzeczowe aktywa obrotowe oraz produkty wytworzone przez jednostkę, jeśli sprzedawane są one w sieci własnych sklepów obok towarów obcej produkcji, jak również kwoty należne za sprzedane towary i materiały, niezależnie od tego, czy zostały zapłacone.

Pozostałe przychody operacyjne to przychody związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, a w szczególności: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie (w tym w drodze darowizny) aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, przychody związane ze zdarzeniami losowymi.

Koszty uzyskania przychodów z całości kształtu działalności (koszty ogółem) obejmują koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, pozostałe koszty operacyjne oraz koszty finansowe.

Koszty operacyjne ogółem obejmują koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów oraz pozostałe koszty operacyjne.

Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów obejmują koszt własny sprzedanych produktów (tj. koszty podstawowej działalności operacyjnej pomniejszone o koszty wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów) oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu lub nabycia.

Pozostałe koszty operacyjne to koszty związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, a w szczególności: strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych i środków trwałych w budowie, amortyzacja oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, straty związane ze zdarzeniami losowymi.

Wynik finansowy z działalności operacyjnej to różnica między przychodami operacyjnymi ogółem a kosztami operacyjnymi ogółem.

Wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (-).

Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów. Wpływający na wynik finansowy podatek dochodowy obejmuje część bieżącą i część odroczoną. Część odroczona stanowi różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

Wynik finansowy netto to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wskaźnik rentowności aktywów to relacja wyniku finansowego netto do wartości aktywów.

Wskaźnik rentowności kapitału własnego to relacja wyniku finansowego netto do wartości kapitału (funduszu) własnego.

Wskaźnik rentowności sprzedaży netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów.

Wskaźnik produktywności aktywów to relacja przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do wartości aktywów.

Wskaźnik ogólnego zadłużenia to relacja zobowiązań i rezerw na zobowiązania do wartości aktywów (pasywów).

Wskaźnik zadłużenia kapitału własnego to relacja zobowiązań i rezerw na zobowiązania do wartości kapitału (funduszu) własnego.

Pracujący – do pracujących zalicza się osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, tj. umowy o pracę, powołania, mianowania lub wyboru (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo); pracodawców i pracujących na własny rachunek: właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin) jednostek prowadzących działalność gospodarczą (z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) oraz osoby pracujące na własny rachunek; agentów; osoby wykonujące pracę nakładczą; członków spółdzielni produkcji rolniczej.

Wartość produkcji to wartość faktycznie wyprodukowanych przez jednostkę wyrobów i usług. Wartość ta jest naliczana w oparciu o wartość sprzedaży, uwzględniając zmiany w zapasach, skorygowaną o wartość zakupów towarów i usług nabytych do dalszej odsprzedaży bez zmiany stanu w jakim zostały nabyte.

Wartość dodana to przyrost wartości dóbr zakupionych przez jednostkę, powstały w wyniku procesu produkcji. Wartość ta jest naliczana w oparciu o wartość sprzedaży.

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą różnić się od podanych wielkości „ogółem”.

Aneks tabelaryczny

Tablice dostępne w formie pliku Excel na stronie internetowej <https://stat.gov.pl/publikacje>

- Tablica 1. Podmioty krajowe należące do grup przedsiębiorstw o liczbie pracujących 10 i więcej osób na tle przedsiębiorstw niefinansowych według klas wielkości i sekcji PKD w 2023 r.
- Tablica 2. Podmioty krajowe należące do grup przedsiębiorstw o liczbie pracujących 10 i więcej osób na tle przedsiębiorstw niefinansowych według klas wielkości i województw w 2023 r.
- Tablica 3. Podmioty krajowe należące do grup przedsiębiorstw według pozycji w grupie i sekcji PKD w 2023 r.
- Tablica 4. Podmioty krajowe należące do grup przedsiębiorstw według pozycji w grupie i województw w 2023 r.
- Tablica 5. Podmioty krajowe należące do grup przedsiębiorstw według pozycji w grupie i formy prawnej w 2023 r.
- Tablica 6. Regiony lokalizacji zagranicznych jednostek dominujących i zależnych według sekcji PKD grupy w 2023 r.
- Tablica 7. Kraje lokalizacji zagranicznych jednostek dominujących i zależnych w wyodrębnionych grupach w 2023 r.
- Tablica 8. Grupy przedsiębiorstw prowadzące działalność w 2023 r. według typów grup
- Tablica 9. Grupy przedsiębiorstw i pracujący w grupach według typów grup i sekcji PKD w 2023 r.
- Tablica 10. Grupy przedsiębiorstw i pracujący w grupach według typów grup i działów w sekcji przetwórstwo przemysłowe w 2023 r.
- Tablica 11. Grupy przedsiębiorstw i pracujący w grupach według klasy wielkości grupy i sekcji PKD w 2023 r.
- Tablica 12. Grupy przedsiębiorstw i pracujący w grupach według typów grup i klas wielkości grupy w 2023 r.
- Tablica 13. Struktura własności kapitału podstawowego grup przedsiębiorstw według typów grup
- Tablica 14. Grupy przedsiębiorstw według typów grup i wartości kapitału własnego w 2023 r.
- Tablica 15. Wybrane dane ze skonsolidowanych bilansów według sekcji PKD grup w 2023 r.
- Tablica 16. Wybrane dane ze skonsolidowanych bilansów według typów grup w 2023 r.
- Tablica 17. Wybrane dane ze skonsolidowanych rachunków zysków i strat według sekcji PKD grup w 2023 r.
- Tablica 18. Wybrane dane ze skonsolidowanych rachunków zysków i strat według typów grup w 2023 r.
- Tablica 19. Wskaźniki rentowności grup przedsiębiorstw według sekcji PKD
- Tablica 20. Wskaźniki produktywności i zadłużenia grup przedsiębiorstw według sekcji PKD
- Tablica 21. Wskaźniki rentowności, produktywności i zadłużenia grup przedsiębiorstw według typów grup